

Összehasonlító tanulmány a Magyar és a Brit vagyonvédelmi rendszerek és Kamarák tekintetében

Készítette: Albertzki Zoltán Ferenc

Bevezetés

A tanulmány célja összehasonlítani az angolszász és a magyar vagyonvédelmi törvényeket, illetve a kamarai tevékenységeket. Kiemelt hangsúlyt fektetve a brit elvek részletezésére, a vagyonvédelmi iparág csoportosításának elveire, valamint a jogi háttér ismertetésére.

Eddigi tapasztalataim szerint az angol vagyonvédelmi iparág számos tekintetben a hazai előtt jár, technikai, jogi valamint oktatási szempontból egyaránt. Sok olyan vívmány és hagyomány honos angol területeken, amelyek mindenképpen példaértékűek lehetnek a hazai vagyonvédelmi kamara innovációját illetően.

Ahhoz, hogy teljesen világos és érthető legyen a tagoltsága az angol vagyonvédelmi iparágnak, meg kell ismerjünk annak valós okait is. A rendszer felépítése, amelyet részletezek tanulmányomban, csak egy nagyon kis szektora annak a gyökeres változásnak, ami bekövetkezett az ezredforduló első éveiben. Mindenki számára ismertek a 2001 szeptemberében történt események. Ennek hatására alkották meg a 2001-es Anti-terroista, Bűnüldözési és Nemzetbiztonsági Törvényt. Ez a törvény, átfogó rendelkezéseket tartalmaz, szinte a társadalom egészére nézve. Teljesen új, addig még soha nem alkalmazott eszközöket és módszereket vezettek be, korlátoztak, addig sokak által nagyra becsült szabadságjogokat, valamint tovább szigorítottak, már addig is érvényben lévő rendelkezéseket. Ezeknek részletesebb tárgyalását a következő fejezetekben fogom megtenni.

Amit előljáróban mindenképpen ki kell még emelnem, az egyben akár a mottója is lehetne ennek a tanulmánynak. A „büntetésnek soha nem a mértéke, hanem annak bizonyossága az elrettentő erejű”¹. Ezalatt értem azt, hogy amint a brit példa is kiválóan demonstrálja, napjainkban sajnos csak akkor lehet féken tartani a bűnözést és a társadalomra, valamint a közös értékekre és vagyontárgyakra káros tevékenységeket folytató állampolgárokat, természetes személyeket és egyéb, ember által létrehozott, káros eszközöket², ha megfelelő jogi háttérrel biztosítunk a megelőzés és bűnüldözés számára.

Abban az esetben, ha mindezeket a szabályokat az emberi méltóság és szabadságjogok figyelembevételével a törvényhozás, legjobb tudása alapján megalkotta, csak az után lehet olyan, már a végrehajtó szervezetek körébe tartozó intézményeket és struktúrákat szabályozni, mint például a Személy- és Vagyonvédelmi Szakmai Kamara.

Eddigi kutatásaim és tapasztalataim azt az eredményt hozták, hogy hazánkban nem csak a Kamara, valamint a vagyonvédelmi iparágban dolgozók besorolási rendszerében vannak lemaradások, de a jogi háttér és támogatottság kialakításában is. Az általam megismert és tanulmányozott magyar jogszabályok, nagyon sok tekintetben megegyeznek ugyan a brit és Uniós jogalkotással, azonban közel nem olyan részletesek, nem tárgyalnak bizonyos kérdéseket, valamint nem tesznek említést olyan jogokkal kapcsolatban, amik elengedhetetlenek a brit vagy akár más, követendő példaként állított jogalkotási rendszerekben.

¹ **Cesare Beccaria**, márki (Marchese de Bonensena) 1738. -1794. olasz jogtudós, író, publicista, a modern büntetőjog és a felvilágosodás jelentős alakja. (http://hu.wikipedia.org/wiki/Cesare_Beccaria)

² Számítógépes vírusok, önműködő pokolgépek, stb

1. fejezet

Törvényi szabályozások

A hazai törvényi szabályozás rövid áttekintése.

- **Misszió:**

A törvény célja, jogalapot teremteni a vállalkozás keretén belül végzett vagyonvédelmi és magánnyomozói tevékenységnek, ezzel fokozni a közbiztonságot. Továbbiakban a szabályozási rendszer lévén biztosítékokat adni a fenti szolgáltatásokat igénybe vevő magánszemélyek és vállalkozások számára a megbízható és színvonalas tevékenységhez.

- **Történelmi háttér:**

Hazánkban a 90-es évekig lényegében nem beszélhetünk valós vagyonvédelmi törvényekről, mivel a népköztársasági államforma erőteljesen erőteljesen korlátozta a magántulajdon létét jogi keretek között. Az állami vállalat vagyonának védelme az állam közhatalmi tevékenységének a része volt. Az 1968-as gazdasági reform, de különösen a 80-as évek közepétől azonban változások indultak be ezen a területen is. Engedélyt kaptak az állampolgárok egyéni vállalkozások létrehozására, bár ez akkor nem volt teljesen nyíltan kimondva, mégis megindult a „tőkés” átalakulás, a piacgazdaság irányába.

Ezek a változások kezdetben nem vonták magukkal a vagyonvédelem, a magántulajdon védelmének törvényi megfogalmazását, erre várni kellett a „rendszerváltás” utáni időszakig. Valójában ekkor sem történtek gyökeres változások, a „portás/ rendész” biztonsági őr lett, de sem oktatás, sem felkészítés területén nem történtek komoly változások.

A jelenleg hatályban lévő vagyonvédelmi törvény a „2005. évi CXXXIII. Törvény a személy-és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól”.

Fent említett törvényt részleteiben nem elemezném, csupán sarokpontokat kívánok kiemelni ebben a tanulmányban, ami véleményem szerint eltérés, vagy hiányosság lehet a jogszabályokban.

Elsőként a törvény személyi hatályát emelném ki, a természetes személyek tekintetében. Ebben a körben sok azonosságot mutat a brit példával a jogszabály abban a tekintetben, hogy hazánkban sem lehetnek hivatásos állományban szolgálatot teljesítő személyek vagyonőrök, vagy csak abban az esetben, ha erre felettesüktől külön, speciális engedélyt kapnak, vagy abban az esetben, ha ezt a tevékenységet szolgálati utasításra folytatják.

A magyar jogalkotás azonban itt megállt. Nyilvántartási és ellenőrzési jogkörrel a rendőrséget bízta meg, jelöli ki és kommunikációs szervezetként az SZMVSZK-t jelöli meg, ami ebben a munkájában segíti. Az SZMVSZK közvetlen ellenőrzési jogkörrel viszont nem rendelkezik a vagyonvédelmi tevékenységet folytató cégek valós foglalkoztatásban lévő alkalmazottaival kapcsolatban, míg Angliában azonos rendeltetésű megfelelője az SIA, igen. Hazánkban ezt a tevékenységet a cégek felett a Munkaügyi

Hivatal, munkaügyi ellenőrzések formájában gyakorolja, valamint a rendőrség megfelelő alosztályai ellenőrzik az alkalmazottakat.

Meg kell említenem ennél a pontnál azt is, hogy a brit jogalkotás kiegészítő rendelkezésekben meghatározta a vállalkozások és egyéb jogi személyiségek számára azokat a csatornákat és technikai eszközöket, amikkel és amiken információkkal látják el az ellenőrzési jogköröket gyakorló szervezeteket. A honi jogalkotásban nem találtam olyan kiegészítéseket, amik ezekről rendelkeznek ilyen részletességgel. A „naplózási” és iktatási rendszert nem „technikai” eszközként értelmezem. Eerre pontosabban a továbbiakban térek majd ki.

Amiért ezt az eljárást bírálom, és példaként állítom a brit gyakorlatot ezzel szemben az az a probléma, hogy teljesen szétforgácsolja a jogalkotás az ellenőrzési és nyilvántartási rendszert. Angliában centralizálják az SIA hatáskörébe az összes ellenőrzési jogot, míg hazánkban ez legalább négy külön rendszeren fut végig, ami vezetéselméleti és gyakorlati szempontból egyaránt katasztrofális. Lassúságot eredményez, a korrupció melegágya, valamint közel duplájára emeli az ügyintézési időt, arról nem is beszélve, hogy duzzasztja a bürokráciát, mivel ugyanazzal az ügyel legalább négyszer annyi ember foglalkozik, mint amennyi elégséges lenne hozzá. Ez növeli a költségeket, csökkenti a hatékonyságot.

Említett honi törvényünk még egy, de annál lényegesebb pontban különbözik a brittől. Alapvetően erre a különbségre építettem fel a teljes esszémet. A Magyar Vagyonvédelmi törvény nem szeparálja, nem osztja kategóriákra a „vagyonőri” tevékenységet. Igaz - és itt ki kell emelnem, - hogy a brit, ide vonatkozó törvény is már csak vonzata egy másiknak, az „Anti-terrorism Crime and Security Act 2001”-nek. Ez a törvény összhangban van az USA szövetségi törvényhozásának, ugyancsak ide vonatkozó megfelelőjével. Ezeknek a törvényeknek kiegészítése a brit vagyonvédelmi törvény és előbbi ennek a logikai kapcsolatnak köszönhetően, determinálja azt.

Fent említett törvény nagyon összetett, a társadalom szinte teljes spektrumára hatással van. Olyan rendelkezéseket változtattak meg és olyan alapjogokat vontak meg, valamint korlátoztak benne, amik addig elképzelhetetlenek lettek volna. Nagy hangsúlyt fektettek a bevándorlás szabályozására és ellenőrzésére. A személyi szabadságjogokban változásokat, módosításokat eszközöltek, lehetővé tették az állampolgárok és az országban tartózkodó, nem brit állampolgárok nagyobb felügyeletét, információk gyűjtését, tárolását. Ez utóbbi nagy jelentőséggel fog bírni még esszémben, részletesen fogom tárgyalni a CCTV-vel kapcsolatos bekezdésekben.

Összességében a történelmi háttér vizsgálatakor azt állapíthatjuk meg, hogy a honi törvény nem rossz, nagyon sok tekintetben azonos a külföldön alkalmazottakkal, de vannak nagyon súlyos hiányosságai is, amik bénítják a korszerűsítési, alkalmazási lehetőségeket. Abban az esetben, ha a kamara tevékenységében és hatáskörében előrelépést akarunk elérni, vagy az engedélyek rendszerét szeretnénk korszerűsíteni, tökéletesíteni, véleményem szerint az alaptörvényt is módosítani kell ismételtén, az Európai Unió követelményeihez igazítani. Az új évezred sajnos nem csak a kezdő „egyes” számot változtatta meg időszámításunkban, de társadalmi és szociális időszámításunkban is legalább ilyen gyökeres változást indított el. Ehhez hazánknak is alkalmazkodnia kell, reagálnia az új kihívásokra, követelményekre, ellenkező esetben ismét súlyos hátrányba kerülhetünk, az általunk követendő példaként állított nemzetek, törvényhozások előtt.

- **Felügyeleti szervek:**

A vagyonvédelmi tevékenységet hazánkban, a törvény által meghatározott módon a rendőrség felügyeli. A 2005.-ik évi törvény pontosan meghatározza a feladat és jogköröket, amiket a rendvédelmi szerv gyakorol a vagyonvédelmi és magánnyomozói iparágon belül tevékenykedők kapcsán. Ezek részletes ismertetésére ismételtelen nem térek ki, csupán a különbségeket emelem ki a két joggyakorlat között.

Hazánkban a törvény betartatása csupán jogszabály szerint történik egy szerv részéről. A gyakorlatban a vagyonőröket, csak bejelentés alapján ellenőrzik közvetlenül a rendőrök, abban az esetben, ha visszaélés, vagy jogsértés alapos gyanúja forog fent. A rutinellenőrzéseket mindig a munkaügyi felügyelet végzi, szűrőpróbaszerűen. Abban az esetben, ha valamilyen jogsértést tapasztalnak és az nem kizárólag munkajogi hatáskörbe tartozik, csak abban az esetben továbbítják a tapasztaltakat a rendőrség és a kamara irányába.

A vállalkozások terén természetesen más a helyzet. Rendszeres ellenőrzések során vizsgálják a nyilvántartásra szolgáló naplókat, aminek vezetésére ugyancsak fent említett törvény rendelkezik. Ezekkel a probléma csupán az, hogy nem egységesek, mégpedig olyan értelemben, hogy amíg a valós idejű szervezés és koordinálás egy adott rendszerben, metódusban folyik, addig ez a napló egy teljesen külön „életet él”. Legtöbb esetben, ezek vezetése szubjektív, visszaélésre adhat lehetőséget, és nem mindig fedi a valóságot. Többek között, ezért is látom alapfeltételeként a hatékony ellenőrzés megvalósulásának az egységes iktatási rendszer kötelezővé tételét, ami olvasatomban a különböző koordinálási és iktatási rendszerek egy központilag elrendelt, egységes, világhálón keresztül, percre pontos frissítéssel ellenőrizhető szervezési felületet jelentené. Abban az esetben, ha ez megvalósulna:

- sokkal pontosabb adatokhoz lehetne hozzájutni,
- nem kellene teljes osztályokat alkalmazni a rendőrségnek, csak erre a területre.
- Munkaerő kapacitás szabadulna fel, ami tudomásom szerint nagy probléma most a rendőrség berkein belül,
- Hatékonyabb lenne a visszaélések felderítése, ami a bírságokból befolyt bevételek drasztikus emelkedésén kívül, a vagyonvédelmi iparágat is „megrostálná”, ami a minőség színvonalának emelkedéséhez és így a vállalási és kifizetett árak/bérek emelkedését eredményezné.

A brit gyakorlat ettől lényegesen eltér. Az angol vagyonvédelmi törvény centralizálja az ellenőrzési jogkörök gyakorlását az SIA szervezetébe. A jogalkotás lehetővé teszi a hatékony, gyors és pontos felügyeletet. Közvetlen hozzáférést biztosít a vagyonvédelmi cégek nyilvántartásához, így reális adatokkal dolgozhatnak a felügyelettel megbízott divíziók.

Engedélyeket és vizsgákat csak és kizárólag az SIA adhat ki és szervezhet. Ugyancsak ehhez a szervezethez futnak be az adatmódosítások, valamint itt ellenőrzik az engedélyek lejáratát is.

Törvényi kiegészítő rendelet szabályozza azokat a vállalatirányítási rendszereket amikkel „könyvelni” kell a vagyonvédelmi tevékenységet végző alkalmazottak óráit, ezekhez pedig közvetlen hozzáférése van a felügyeleti szervnek. Így nem csupán a munkaadókat és munkavállalókat lehet ellenőrizni, de minden egyéb olyan engedély meglétét és valódiságát is, amik a munkavégzéshez szükségesek. Ez a rendszer nagyban

hozzájárul ahhoz, hogy az illegális munkavállalást háttérbe lehessen szorítani, valamint a munkavállalók jogainak biztosítása is sokkal könnyebb, ellenőrizhetőbb. Sokkal kisebb lehetőség van a „túldolgoztatásra”, értem ez alatt a havi szinten 300, vagy annál több ledolgozott óra keletkezését, ami a hazai gyakorlatba szinte már megszokott, de egyáltalán nem egészséges. Ilyen nagy óraszámoknál ugyanis, már nem tudja kipihegni magát a munkavállaló és ez a figyelem, összpontosítás és motiváltság rovására megy, ami a munkavégzés minőségét nagyban rontja. A munkavédelmi törvény természetesen hazánkban is több pontban kitér ezekre a kérdésekre, szabályozza a munkavállalás kereteit, illetve a munkáltatók és munkavállalók jogait, kötelességeit illetve járandóságait, de személyes tapasztalatként azt kell állítanom, hogy a gyakorlatban, a törvények betartásában és betarthatóságában messze elmaradunk a brit gyakorlat mögött.

Természetesen ennek is megvannak a maga sajátos okai, amiért ezeket a törvényeket nem lehet, vagy nem tudják hatékonyan betartani, de a munkavédelmi törvény tárgyalása és összehasonlítása nem témám, bár nagyon szorosan kapcsolódik ehhez a ponthoz. Sajnos ahhoz, hogy a vagyonvédelmi törvényt hatékonyan be lehessen tartani, ezen a területen is változtatásokat kellene beiktatni.

- **Jogkörök:**

A hazai gyakorlat és jogszabályok ismertetésére teljes részletességgel nem kivanok kitérni sem ebben a pontban, sem pedig a későbbiekben, mivel a tanulmány jellege feltételezi ezek pontos ismeretét az olvasó részéről.

Ez azonban kiváló lehetőséget ad számomra, hogy összehasonlító jelleggel elemezzem a hazai jogszabályokat az angolszász gyakorlattal. A későbbiekben többször említést teszek majd még arról, hogy nagyon sok a hasonlóság a jogalkotás terén, nincs ez másként a jogköröket illetően sem.

Vannak azonban igen lényeges különbségek is, amiket most a hazai jogszabályok megnevezése mellett fogok kiemelni.

A 2005. évi CXXXIII. Törvény amely rendelkezik a vagyonvédelemről, sok pontjában hasonlít angol megfelelőire, melyek részletes listáját a „Hivatkozások” menüpontban megjelöltem. Ezek közül, a 16 § mindhárom pontja, szinte szóról-szóra megegyezik.

A III. Fejezetben, amely a tevékenység ellátásának szabályairól rendelkezik találhatunk azonban nagyon lényeges különbségeket, amelyek teljesen megváltoztatják a gyakorlati munkavégzést és vagyonvédelmet a két országban. Ezekhez a különbségekhez, ennél a pontnál rövid magyarázatot is adok, utalva már a brit jogszabályokra is. Ezeket a különbségeket, a következő pontban már nem fogom újra tárgyalni.

Elsőként, a jogszabályok közt, - és a felsorolásban is - egy kiemelkedően fontos eltérést kell említenem, ami miatt sokan, változatos formákban, mind a mai napig élesen bírálják a 2001-es brit törvényt, amely a terrorizmus megfékezésére és alapvetően a közbiztonság fokozása érdekében jött létre. Hazai megfelelője ennek a pontnak a 23 § (3). bekezdés.

Ez a brit jogszabályban nincs benne, sőt, külön említést tesznek arra vonatkozóan, hogy bizonyos középületekben, kiemelt jelentőségű objektumokban, közterületeken, valamint tömegközlekedési eszközök közelében³ a rögzített felveteleket⁴ tárolni kell. Ezzel

³ Lényegében szinte mindenhol

⁴ Ez is eltérés, erre is ki fogok térni a megfelelő paragrafusnál

kapcsolatban speciális biztonsági megjegyzések, rendelkezések, utasítások születtek, amik meghatározzák, hogy hol, mennyi ideig kell ezeket tárolni. Az általános eljárás szerint, 24-48 óra ez az időintervallum, de mindenhol lehetnek eltérések⁵. Ezeknek a külön utasításait sajnos nem tudtam felkutatni eddig interneten.

Ez a rendelkezés, sokak szerint a személyi szabadságjogok durva megsértése, a jogvédő szervezetek heves tiltakozását váltotta ki, mivel visszaélésekre adhat lehetőséget az állami szervek részéről. Ennek elemzése azonban nem témám.

A fent leírtakat egészíti ki a 26. § (2) pontjának tiltó rendelkezése. Ez arra vonatkozik, hogy „...elektronikus megfigyelő_rendszert közterületen ilyenkor sem alkalmazhat.” A pár sorral korábban tárgyalt részben ezt az eltérést, részleteiben is elemeztem.

Ugyanennek a §-nak a (3) pontja sem egyezik a teljes mértékben a brit joggal. Nem ad a vagyonőr kezébe olyan eszközöket, amivel fizikai úton akadályozhatja meg a bűncselekmény végrehajtását. Oktatásokon minden egyes alaklommal kihangsúlyozzák, hogy testi kontaktusba elkövetőkkel lehetőleg nem kell kerülni, ezt csak a rendőri szervek gyakorolhatják, szükség esetén. Minden konfliktust személyes meggyőzés, ráhatás útján kell megoldani.⁶

Szintén ezen § (4) pontja is teljesen hiányzik, illetve egyenesen tiltva van Angliában. A legtöbb rendőrről sem viselhet lőfegyvert, bár nekik a pont többi eleme⁷ engedélyezett. Angliában teljességgel elképzelhetetlen, hogy bármilyen engedéllyel rendelkező vagyonőr, munkája során gáz-riasztó fegyvert, gázsprayt vagy gumibotot alkalmazzon, használjon.

Ezektől lényegesen eltérő különbségeket nem találtam kutatásom során. Természetesen van sok további eltérés is, de ezek lényegüket tekintve, inkább csak kiegészítések. A hazai jogalkotás, ahogyan arra majd az összegzésben is utalok, jól tükrözi az Európai Unió, valamint a nyugati irányelveket. Sok olyan törvényt találtam, amely szinte fordítása volt, némelyik, odavágó angol megfelelőjének.

Két olyan, gyökeres különbséget kell azonban kiemelnem, ami determinálja a két ország gyakorlatát ezen a területen. Az egyik a fegyver és kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó szabályok, valamint a kép és hangrögzítés szabályai. Ennek kapcsán azonban sem ítéletet, sem javaslatot nem szeretnék itt tenni, mivel mindkét gyakorlatnak vannak előnyei és hátrányai is, aminek értékelését nem tartom feladatommak és nem is feltételezem, hogy ehhez jogosultságom lenne, jelen pillanatban.

A brit törvényi szabályozás rövid áttekintése:

- **Misszió:**

Megvédeni a társadalom értékeit magasan képzett, fejlett és korszerű eszközökkel, professzionális felkészítéssel.

Továbbiakban nem titkoltan példaként kívánnak állni más nemzetek és szervezetek előtt a vagyonvédelem tökéletesítése, a bűnmegelőzés és közbiztonság javítása érdekében.

⁵ Dolgoztam olyan objektumokban is, ahol ez egy teljes hónapot jelentett.

⁶ Személyes tapasztalatom azonban a gyakorlattal kapcsolatban, ettől eltérő. A rendezvénybiztosítást és a “portás” munkát végző vagyonőrök néha alkalmaznak fizikai eszközöket is, de erre példát, csak szorakozóhelyeken láttam.

⁷ Gázspray, gumibo

- **Történelmi háttér:**

Angliában már az 1800-as évek elejétől ismert olyan törvény, amely szabályozza a magántulajdon védelmet és annak formáit megbízás keretében. A brit törvényhozásra jellemző módon, törvényeket nem törölnek el, csupán módosítják, kiegészítik azokat. Erre az alaptörvényre épült a 20.-ik század elején és közepén az a szabályozási rendszer, ami egészen 2001 év végéig lényegében meghatározta a vagyonvédelmi rendszer formait angolszász területeken. A fent említett, azóta sokak szerint történelmi fordulóponttá vált dátumot követően lényeges változásokat iktattak be a szabályozási rendszerbe.

- Megszigorították a vagyonvédelmi területen munkát vállalókkal szembeni erkölcsi, etikai és szellemi követelményeket.
- A jogalkotás összhangba hozta a honi jogszabályokat az Európai Unió célkitűzéseivel ezen a területen.
- Differenciálták a vagyonvédelem területeit. Ennek megfelelően bizonyos területeket külön, specifikus jogkörökkel erősítettek meg, valamint ezek gyakorlását fokozottan szigorú engedélyezési rendszerhez, oktatási és felkészítési követelményekhez, valamint ellenőrzési rendszerekhez kötötték.

Fontos kiemelni, hogy a fent említett törvény alapvetően nem a New York-i események miatt lett beiktatva, ahogyan az a köztudatba bekerült. Talán csak véletlen egybeesés, „casus belli” volt az említett esemény, mivel a törvényben is világosan kitűnik, hogy az már közel 2 évvel korábban megfogalmazásra került.⁸ Alapvetően a bevándorlási és közbiztonságra vonatkozó törvény módosításáról beszélhetünk, ami magában foglalja az 1974-es biológiai fegyverekre, valamint az 1996-os vegyi fegyverekre, azok szállítására és birtoklására vonatkozó rendelkezéseket. Ezeknek további pontjaiban találhatóak meg a rendvédelmi és vagyonvédelmi szervezetek tevékenységi és jogosultsági köreiről szóló rendelkezések, határozatok.

Mindezt azért tartottam fontosnak kiemelni, hogy világosan lássuk, nem egy teljesen új keletű törvényről beszélünk. Több évtizedes múlttal rendelkeznek angolszász területen a vagyonvédelem szabályozását tekintve és alapvetően témánk tárgya, a közbiztonság fenntartására alkotott törvények szerves része.

Fent említett törvényben rendelkeznek a titkosszolgálatok hatásköréről, valamint a rendőrség jogköreinek módosításáról. Pontos és teljes betekintést, valamint a legapróbb részleteket csak akkor ismerhetjük meg, ha szinte az összes ide vonatkozó törvényt elolvassuk, ugyanis a 2001-es törvény a korábbiakban megfogalmazottakat módosítja, vagy kiegészíti. Témámhoz kapcsolódó paragrafusokban főként szigorításokkal és további, a közbiztonság és személyiségi jogokra vonatkozó szigorításokat, korlátozásokat találtam, amire részleteiben most nem térek ki.

Fentebb említett változtatások determinálják a 2001-es Vagyonvédelmi Törvényt is⁹. Ebben a törvényben realizálódnak azok a változtatások, amik az Anti-terrorizmussal és Bűnmegelőzéssel kapcsolatos törvényben megfogalmazásra kerültek.

Törvényi alapot adnak így az SIA létrehozásához, valamint meghatározzák benne működésének célját, kereteit, feladatkörét.

⁸ Anti-terrorism Crime and Security Act keltezésének pontos dátuma: 2001. december 14.-e.

⁹ Private Security Industry Act 2001

Ebben a törvényben kerül pontos megnevezésre az összes engedélytípus, valamint az azok megszerzéséhez szükséges összes feltétel.

Részletesen kitérnek benne, hogy milyen jogkörökkel rendelkeznek a különböző engedélyekkel dolgozó vagyongörök, valamint milyen kötelességei vannak az engedélyek megszerzésének.

Számomra érdekes módon a törvény nagy hangsúly fektet a jelöltek személyazonosságának ellenőrzésére, valamint a fedhetetlenségük vizsgálatára. Ezen a területen az SIA mondhatni nyomozati jogköröket kapott. Közvetlen betekintéssel bírnak a rendőrségi nyilvántartásokba. Saját adatbázis létrehozására kaptak engedélyt, amelyben nem csupán a kiadott engedélyek rögzítésére van lehetőségük, de a munkavállalók folyamatos monitorozására is. Ezalatt egyfajta folyamatos ellenőrzést kell értenünk, ami a munkavallót érinti és vonatkozik a lakcímének és elérhetőségeinek naprakész frissítésétől kezdve, a munkaviszony naprakész ellenőrzésén keresztül, egészen az elvégzett tanfolyamok regisztrálásáig.

Összegezve meg kell állapítanunk, hogy a Brit Vagyonvédelmi Törvény lényegesen eltér magyar megfelelőjétől. Részint azért, mert sokkal hosszabb múlttal rendelkezik, másrésről mivel sokkal részletesebb. Sok olyan pontot tartalmaz, amely szélesebb spektrumú adatgyűjtési és ellenőrzési lehetőségeket biztosít az SIA számára a munkavállalókkal kapcsolatban.

A másik és témánk szempontjából sokkal fontosabb részlet, hogy az engedélyt, a hazai gyakorlattól eltérően szeparálták, funkcionálisan és terület-specifikusan szeparálták, felosztották. Ezek pontos megnevezéseit és tartalmukat a következő fejezetben fogom részletesen ismertetni.

- **Felügyeleti szervek:**

Security Industry Authority (SIA) Vagyonvédelmi Felügyeleti Hatóság¹⁰

Fent említett szervezet, továbbiakban SIA látja el a vagyonvédelem szakhatósági felügyeletét. Kizárólagos engedélyezési és felügyeleti jogkörrel bíró állami szerv, amely felügyeleti, a teljes iparág működését, valamint szabályozza és ellenőrzi a minőségi követelményeket, amelyeket a törvényhozás szab meg.

Összeállítja az oktatási rendszereket, követelményeket, és engedélyeket állít ki, az általa kijelölt oktatók felkészítése után a levizsgáztatott vagyongöröknek. Hivatalos úton ellenőrzi a törvényben megszabott feltételek meglétét, a munkavállalók erkölcsi és fedhetetlenségi, valamint referenciális követelményeivel kapcsolatban, ahogyan arra a fenti pontban már említést tettem.

Lényegében Nagy-Britanniában ez a szervezet felügyeli a vagyonvédelemmel kapcsolatos minden tevékenységet. Egy szervezeten belülre koncentrálták szinte az összes jogkört, ami érinti ezt a területet. Ennek a rendszernek igen sok előnye van. Mivel nincs szétválasztva az engedélyek kiadása azok legalitásának ellenőrzésétől, sokkal kisebb apparátus elegendő minden feladat ellátására, valamint sokkal hatékonyabb is tapasztalataim szerint a hazai gyakorlathoz, mivel bár Magyarországon a rendőrség ugyanúgy engedély kibocsátással és ellenőrzéssel is meg van bízva, a vagyonvédelem területén érintett vállalkozások és munkavállalók a kamaránál is könyvelésre kerülnek. Ez lényegében azt jelenti, mintha egy cégnek két könyvelője lenne, egymással párhuzamosan dolgozva, kommunikálva, de két irányba, duplán könyvelve. Véleményem szerint teljesen fölösleges kétszer, két külön szervezethez kiadni ugyanazt a feladatot, mivel ezzel csak a

¹⁰

Szabad fordításban

bürokráciát erősítjük és ahogyan a régi közmondás is tartja: „sok bába közt, elvesz’ a gyerek”.

Nagyban hozzájárul a hatékonyság fokozásához az a lehetőség is, hogy az SIA-nak betekintése van a vagyónvédelmi cégek koordinálásába. Ezáltal szinte teljesen ki lehet szűrni az illegális munkavállalókat, vagy a közbiztonságára veszélyes elemeket. Minden munkavállalónak kötelessége jelezni lakcímváltozását, valamint esetlegesen munkaadójának változását. Ezt a tényt természetesen a munkaadók részéről is ellenőrzik, így szinte teljesen lezártak minden „kiskaput”, ami az illegális munkavállalásnak táptalajt adott.

Eddigi személyes tapasztalatom az, hogy a honi gyakorlattal ellentétben, Angliában egyáltalán nem létezik „fekete” munkavállalás ezen a területen. Ez több szempontból is pozitív. Jó egyrészt a munkavállalónak, mivel biztos lehet abban, hogy részesül a Társadalombiztosítás juttatásaiból, másrészt előnyös a nemzet és közbiztonság szempontjából, mivel minden „biztonsági őr” megbízhatónak tekinthető, a káros elemek beépülése bármilyen szektorba igen nehéz, valamint a nemzetgazdaság szempontjából is igen előnyös, mivel jelentős adóbevételt jelent az országnak a munkavállalók bruttó béréből, adók formájában befolyt járuléka.

Abban az esetben, ha esszém érdemesnek találnék további kutatásokra, elemzésekre és tanulmányokra, mindenképpen célszerűnek találnám egy közelítő számítás elvégzését annak tekintetében, hogy mekkora összegű adókiesést jelent az ország számára az illegálisan alkalmazott, be nem jelentett, vagy nem valós összegre bejelentett vagyónörök alkalmazása a vagyónvédelmi iparágon belül.

- **Jogkörök:**

Az angol vagyónvédelmi szférában munkát vállalkozó tevékenységi jogkörei a 2001-es törvényeket követően, jelentősen megváltoztak.

Tudnunk kell, hogy ez az üzletág jelenleg 4milliárd £-os évi forgalmat jelent a gazdaságon számára, ami számottevő.

Ez annak köszönhető, hogy a korábbi évek gyakorlatának megváltoztatása érdekében, valamint a technikai fejlődés következtében, sok feladatot vontak vissza a rendöröktől és adták át a „vagyónöröknek”. A szemléletváltás következménye volt az is, hogy az „utcai” szolgálatot teljesítő rendöröktől elvették lőfegyverüket és azokat csak a „különleges” egységeknek hagyták meg¹¹.

A vagyónörök intézkedési jogkörei nagyban hasonlítanak a magyar jogszabályokban foglaltakhoz, azzal az eltéréssel, hogy itt azokat sokkal jobban be is tartatják.

Saját tapasztalatom, még az otthoni vagyónöri munkámmal kapcsolatosan az volt, hogy nagyon sok nagy cég alkalmazottjai, inkább „fizikai” erő alkalmazásával gyakorolták a vagyónvédelmi tevékenységet, ami jelenleg a magyar törvények által sem engedélyezett.

Az itteni gyakorlat is teljesen megegyezik ebben a tekintetben. Fizikai erő alkalmazása, csak és kizárólag a munkavállalók testi épségének veszélyeztetettsége esetén lehetséges, de minden egyes oktatáson és tréningen határozottan kiemelik, hogy fizikai kontaktusba csak a legvégső esetben lehetséges kerülni munkavégzés során. Ezt annyira

¹¹ Ezt a rendelkezést nem értettem és kíváncsiságból utánajártam. Egyik kriminál-pszichológiát tanuló ismerősöm világosított fel, hogy ennek oka a pozitív kommunikációban rejlik. A kutatások azt az eredményt hozták, hogy ha az állampolgár nem lát fegyvert az intézkedő rendőr oldalán, akkor kevésbé lesz agresszív a magatartása az intézkedés során. Azt, hogy a gyakorlatban ez valóban így van-e, nem tudom, de jelenleg ez a szabályozás van érvényben.

komolyan veszik, hogy a magyar gyakorlattal szöges ellentétben, itt az „önvédelem” tantárgy teljesen hiányzik az oktatás és a gyakorlati vizsga anyagából is.

Minden esetben - és ez érvényes minden kategóriára vonatkozóan – a konfliktus eszkalálódása esetén értesíteni kell a rendőri szerveket, valamint azonnal jelenteni kell a központnak az „eseményt” és amennyiben az lehetséges, technikai eszközökkel kell vagy bizonyítékokat rögzíteni, vagy akadályozni a nem kívánatos tevékenységet.

Fontos megemlíteni, hogy brittaniában ez a módszer igen hatékonyan működik, mivel minden szolgálati helyen vannak ipari kamerák, szolgálati telefon, rádió, közvetlen kapcsolat a rendőri szervekkel és jól működik a „control” rendszer is, ami a vagyonőrök tevékenységét segíti.

Személyes tapasztalatom volt, amikor az egyik nagy vagyonvédelmi cég alkalmazásában álltam és „retail”, kiskereskedelmi boltokban dolgoztam, hogy a munkafelvétel időpontjában megkaptam a körzeti rendőrörs, egy kihelyezett adó-vevő rádióját, amin keresztül folyamatos kapcsolatban voltam a körzetben járőröző rendőrökkel. Ez a rendszer nagyon jól működik, ugyanis ennek segítségével, sikerült egy bolti tolvaj csapatot beazonosítani, akik boltról-boltra járva „csentek” el árucikkeket. A rendőrség rádion kiadta a személyleírást és a legutóbbi feltűnési helyüket. Amikor az általam őrzött boltba tévedtek be, felismertem őket, jeleztem a járőrnek, hogy éppen melyik helyen vannak, majd hagytuk őket „tevékenykedni”. A pénztártól való távozás után a bolt bejáratainál már várták őket a rendőrök és a csomag és ruházatátvizsgálás során előkerültek az eltulajdonított vagyontárgyak.¹²

A fenti történet kapcsán még egy nagyon fontos jogkört kell megemlítenem, amit nagyon szigorúan be kell tartani és sajnos ennek kapcsán sok honfitársunk volt kénytelen feladni vagyonvédelmi tevékenységét angliában.

Ez nem más, mint az „ártatlanság vélelme”. Ez annyit tesz, hogy – maradva a kiskereskedelmi példánál – addig, amíg a vásárló nem lép ki az üzlethelyiségből, feltételezni kell, hogy „fizetni” fog, még akkor is, ha olyan magatartásbeli utalásokat tesz, ami nem erre enged következtetni.

Ezzel védik meg a vásárlókat a zaklatásoktól és a visszaélésektől. Ez részben jó, de a vagyonőr munkáját nagyban nehezíti, mivel sokkal nagyobb odafigyelést és empátiát követel, valamint kimondottan jó kommunikációs készséget és türelmet igényel.

Összegezve az eltéréseket a honi gyakorlattal kapcsolatban azt kell mondanunk hogy a brit jogalkotás is sokban hasonlít a magyarra, - esetleg fordítva - de mindenképpen hangsúlyozni kell, hogy a szabályok betartásához angliában sokkal jobb az infrastruktúra és a technikai felszereltség. A felhasznált irodalom jegyzékeimben feltüntettem egy kapcsolódó oldalt, (*Security at events / Guidance on the Private Security Industry Act 2001*) amit idén februárban frissítettek utoljára¹³ és tökéletesen benne van minden jogkor amit a különböző engedélyfajtákkal gyakorolni lehet. Átolvasva tapasztalhatjuk, hogy szinte azonos a hazai szabályozással, csupán a fent kiemelt pontokban vannak eltérések, de ezek is inkább a gyakorlati alkalmazás terén jelentősek. Sajnos ezek az apró eltérések azok, amelyek pont a szabályok hatékony betartását teszik lehetővé.

Személyes véleményem az, hogy a jogalkotás terén kevésbe, viszont azok betartásának feltételeit illetően sokkal nagyobb Magyarország lemaradása és ez okozhatja a lényeges különbségeket is.

¹² Leginkább szeszecsisitalokról beszélhetünk ilyen esetekben, vagy szépségápolási cikkekről, esetleg cssecsmőápolási cikkekről.

¹³ 2008

2. fejezet

Képzések rendszere

A hazai vagyonvédelmi képzések rendszere, szabályozása, követelményei:

Alapvetően a honi képzés kereteit a 1998. évi IV. törvény határozza meg¹⁴ Ezt több egyéb BM rendelet¹⁵, módosította, valamint egészítette ki.

Kutatásom és személyes tapasztalataim is azt támasztják alá, hogy a gyakorlatban, a törvényi szabályozás ellenére sokféleképpen értelmezik és oktatják a vagyonvédelmet és az ezekhez szorosan kapcsolódó egyéb munkaköröket. Érdeemes ennél a pontnál kiemelni, hogy bár differenciáltság az engedélyek tekintetében nincs Magyarországon, azonban a munkatörvénykönyvben szét vannak osztva a vagyonvédelem területei.¹⁶ Felmerülhet a kérdés, hogy mi az oka annak, hogy bár külön sorszám alatt szerepelnek a tevékenységi körök, a hozzájuk tartozó követelményrendszerek kidolgozására mégsem került sor, ugyanis 19/2001 (X.10) BM rendelet a vizsgakövetelmények meghatározásánál, már nem különít el annyi osztályt, ahány tevékenységi szám létezik.

A következő fejezet elején rá fogok világítani, hogy ez a gyakorlat milyen hátrányokkal jár.

Ismerve a magyar és a brit követelményeket, a sikeres vizsga feltételeit, kimondhatjuk, hogy az oktatott tantárgyak tekintetében, elméleti követelmények terén, a honi elvárások magasabb szintűek.

A jogi ismeretekre, közigazgatási és pszichológiai ismeretek elsajátítására nagy hangsúlyt fektetnek az engedély megszerzése kapcsán.

Ugyancsak személyes tapasztalat, hogy a sok elméleti tananyag mellett, a gyakorlati tevékenységgel kapcsolatban nem kifejezetten széles a spaletta a felkészítés során.

Ennél a gondolatnál ismét érdemes kitérnünk egy rövid magyarázat erejéig, ugyanis az oktatás terén sokkal mélyebbek a gyökerek, amik a különbségeket okozzák. Az oktatási rendszer, ugyanis teljesen más hazánkban, mint az Egyesült Királyságban, valamint angolszász területeken. Napjainkban, ez igen éles vitákat kiváltó kérdése a napi politikának, hogy érdemes-e, célszerű-e megváltoztatni a felkészítés és oktatás elvi formáit.

A magyar oktatás - és ez általános helyzetnek tekinthető - alapvetően lexikális tudást követel a diákoktól, legyen az akár szakképzés, vagy felsőoktatás. Britanniában teljesen más a megközelítés, ahogyan az világosan kitűnik az engedélyek rendszeréből is. Specifikus felkészítést és követelményeket támasztanak a diákokkal szemben.

Erre Magyarországon is találunk példákat. Anyaggyűjtésem során, találkoztam olyan biztonsági céggel, amely saját oktatási színvonalát, mint az ország „legelitebb” képzését

¹⁴ 1998. évi IV. törvény a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamaráról

¹⁵ <http://www.szvmszk.hu/node/2>

¹⁶ http://www.epalya.hu/tanulas/okj_megjelenit.php?okj=52891901

A legjobban összeszedett formában a következő oldalon találtam meg ezeket:

<http://www.l-control2005.hu/kepzes-oktatas/vagyonor-oktatas.php>

reklámozta, nyíltan vállalva, hogy az ő alkalmazásukban lévő oktatók a törvény által megszabott követelmények fölötti elvárásokat támasztanak.

Ez a hozzáállás és mentalitás azonban nem mindig célravezető, sőt, sokszor káros. Részint azért, mert megtévesztő lehet, ugyanis az írásbeli kérdéssor ennek az OKJ-s képzésnek az esetében is központilag meghatározott, másrészt mivel a jelentkezők így joggal hihetik azt, hogy az általuk megszerzett képesítés magasabb értéket képviselhet. Ez azonban nem így van.

Az oktatás folyamata és formái is igen eltérőek az Angol gyakorlattól. A metodika szempontjából is lehetne elemezni ezt a kérdést, de az már inkább a pedagógiai megközelítés előtérbe kerülését eredményezné, ezért inkább csak a jogi szabályozás és annak gyakorlati megvalósulása tekintetében tárgyalom röviden ezt a kérdést.

Az oktatás formai követelményei, és a más területen szerzett diplomák elfogadhatóságával és beszámításával kapcsolatban a 19/2001 (X.10) BM rendelet a mértékadó. A magánnyomozókkal kapcsolatban, sok tekintetben részletesebben rendelkezik a törvény. Magasabb követelményeket, részletesebb, alaposabb tudást követelnek a jelöltektől.

A Személy és Vagyonőr hallgatók valamivel kevesebb elméleti tudást kell elsajátítsanak. Az felkészítés során tárgyalt témakörök a „8-as” számmal jelzett lábjegyzetben megjelölt web-címen kiválóan megtalálhatóak.

Fentiek tudatában és ismerve az oktatott témakörök listáját, kicsit érdemes elgondolkozni azon, hogy fegyverismeret tantárgyból, jogból, pszichológiából, kommunikáció és szakmai ismeretekből, valamint önvédelmi ismeretekből mire lehet elég az a 320 óra, ami a teljes képzés időtartamát képezi. Én személy szerint a Nemzetvédelmi Egyetemen mindegyik tantárggyal foglalkoztam a nyolc féléves tanulmányaim során. Ezek közül a legtöbb szigorlati tantárgyam volt, egyenként több féléves tantervvel. Biztos vagyok benne, hogy egy Személy és Vagyonőr képesítéssel bíró alkalmazott, nagy valószínűség szerint soha nem fog olyan helyzetbe kerülni, amiben a fent említett tantárgyak mélyreható ismeretére és azokban való jártasságra lenne szüksége, de érdemes arra gondolni, hogy a rendelkezésre álló időbe mindenképpen célszerű-e ennyi mindent belesűríteni.

Azzal, hogy egyszerre ennyi mindent követelnek a jelöltektől, ilyen rövid intervallumon belül, nem fog a megszerzett tudás minősége javulni, sőt. Meglátásomban ennek a szisztémának a végeredménye az, hogy a hallgatók mindenhez fognak picit érteni, de összességében egyik területen sem fognak tudni jártasságot kialakítani magukban. Ez a munkavégzés folyamán igen nagy gondokat okozhat, mivel a speciális területekre került hallgatók nem fognak megfelelő, használható tudással rendelkezni, ami sem a munkavállalók, sem a munkaadók, sem a megbízók, de még a köz-biztonsága szempontjából sem előnyös.

A következő fejezetben tárgyalt, már a brit képzés rendszerében felfedezhető gyakorlati és elméleti oktatási formulák, fenti paradoxonra, általam preferált megoldást nyújthat. Igaz teljesen, mint minden az életben, ebben az esetben sem átvehető, mivel Angliában a jelenlegi törvények még a rendőrfőnököknek sem engedélyezik a fegyverviselést, nemhogy a vagyonőröknek. Ettől, és néhány más jellegű, alapvetően jogrendszerbeli különbségektől eltekintve az angolszász vagyonvédelmi rendszer követhető példát jelenthet a honi jogalkotás és szabályozás számára.

A Brit vagyonvédelmi képzések rendszere, szabályozása, követelményei:

A honi követelményekkel szöges ellentétben a Brit Vagyonvédelmi Felügyeleti Hatóság (SIA) a 2001-es Magán-vagyonvédelmi Iparági Törvényben (PSIA 2001) foglaltaknak megfelelően több szektorra, osztályra bontja fel a vagyonvédelemben tevékenykedő alkalmazottak engedélyezési rendszerét.

Speciális, csak adott területekre érvényes engedélyek kibocsátásával korlátozza a munkavállalók tevékenységi köreit. Ezzel az új osztályozási rendszerrel tovább szűkíti azok körét, akik egyes tevékenységekben munkát vállalhatnak. Ennek a rendszernek több előnye is származott az elmúlt években, ami a hazai vagyonvédelmi iparágat is professzionalizálhatja. Ezek a következők:

- a) A felelősségi körök szétválasztásával és az adott területen munkát vállalók külön rostálásával és felkészítésével, sokkal magasabb szintű szolgáltatás biztosítható a megrendelők irányába.
- b) A többszöri és ismételt tréningek során alaposabban ki lehet szűrni a nem megbízható, illetve inkompetens munkavállalókat, akik negatív hozzáállásukkal, valamint esetleges kriminalisztikai múltjukkal rontják a szakma megítélését és a végzett munka minőségét.
- c) A magasabb követelményi rendszer bevezetésével párhuzamosan a vagyonvédelemben munkát vállalható személyek száma is drasztikusan csökkent, ugyanakkor a rostán megfelelték produktuma lényegesen javult. Ez hosszú távon a vállalási árak növekedéséhez, valamint a kifizetett bérek emelkedéséhez vezetett, ami egy öngerjesztő folyamattá vált. Ez még egy gazdasági szempontból is igen rövid periódusnak számító 7 év után is kimutatható volt. A vagyonvédelemben munkát vállaló magánszemélyek, jelen pillanatban a társadalom egy anyagilag megbecsült rétegéhez tartoznak az Egyesült Királyságban. Tudomásom szerint egyetlen cég sincs melynek alkalmazottjai a minimálbérre volnának bejelentve. (5.75 £/óra) A munkavállalók fizetése, a teljesített órától függően, havi viszonylatban a multinacionális cégeknél bevett, középvezetői alapfizetést is elérheti.

A következő pontokban felsorolom a kategóriákat, amelyeket a PSIA 2001-es törvényben foglaltaknak megfelelően létrehoztak, valamint rövid betekintést adok az azokkal végezhető vagyonvédelmi tevékenységekről.

1. Pénz és Értékkíséreti engedély: (Cash & Valuables in Transit)

- Erre az engedélyre azoknak a munkavállalóknak van szükségük, akik olyan profilú biztonsági cégek alkalmazásában állnak, amelyek pénzkíséréssel, valamint értékek szállításával foglalkoznak.

- Az engedély megszerzése speciális feltételekhez kötött. Többnyire az erre jogosítvánnyal rendelkező cégek iskolázzák be jövőbeni alkalmazottaikat, akiket az addigi munkájuk során alkalmasnak és megbízhatónak találták erre a munkakörre. Az engedély kiváltásához “tiszt” erkölcsi bizonyítvány, feddhetetlenségi bizonyítvány, valamint a korábbi munkaadóktól kiváló referenciák és ajánlólevelek szükségesek.
- Az engedély kibocsátásának feltétele egy kétlépcsős tréningen való részvétel, ami összességében 35 órát tesz ki. Ezek során a jelöltet megismertetik a rá vonatkozó jogszabályokkal, a munkája során használt egyedi védelmi rendszerekkel és eszközökkel, valamint a törvényben foglaltaknak megfelelően az Egyesült Királyságon belüli értékkísérés szabályaival és feltételeivel.

Ennél az engedélytípusnál ki kell emelnem azt a tényt, amivel számadat formájában a statisztikákban is találkozhatunk, miszerint ez az egyik legkevésbé elterjedt, de annál magasabb presztízzsel bíró engedély. Tudomásom szerint az ebben a munkakörben alkalmazott vagyonőröknek a legmagasabb az órabérük, valamint a juttatásaik.

2. Személyi testőrök: (Close Protection)

- Az engedély megszerzése azoknak a vagyonőröknek előírt, akik személyvédelmi tevékenységet latnak el.
- Nevezett engedély megszerzésének alapkövetelménye több éves gyakorlat más, alsóbb szintű területeken, valamint egyszerűbb engedélyekkel végzett vagyonőri tevékenység. (*Security guard* a következőkben részletesen ismertetem)
- A speciális képzés időtartama minimum 150 óra. Ennek valódi mértéke a vizsgákon való teljesítménytől függ.
- A felkészítés során kiemelt hangsúlyt helyeznek a fenyegetettség és kockázatelemzés technikainak elsajátítására, a jogi háttér és lehetőségek megismertetésére, működési és tevékenységi tervek készítésének formáira, vezetés és szervezéselméleti alapok elsajátítására, kommunikáció és konfliktuskezelés módszereinek megismertetésére, valamint a személyvédelem fizikális formainak elsajátítására.

Ennek az engedélynek a megszerzése feljogosít ugyan személyvédelmi tevékenységre, azonban ez egy nagyon speciális területe a „vagyonvédelemnek”, sőt, ez nem is az, mivel valós, létező személyekről beszélünk. A legtöbb esetben, ez csupán egy formalitásbeli követelmény, nem ettől lesz „testőr” egy munkavállaló. Angliában ennek a területnek nagyon magasak a követelményei, komoly katonai vagy rendvédelmi múlttal kell rendelkeznie a munkavállalónak, aki ezen a területen dolgozik. Tudomásom szerint, minden esetben aki ezt a tevékenységet végzi, speciális, nagy százalékban az izraeli elit iskola tanfolyamát végzi el elsőként és csak angolszász területeken folytatott tevékenysége

megkezdése előtt váltja ki ezt az engedélyt. Állításomat a statisztikai adatok is alátámasztják, amit a megfelelő fejezetben részletesen is tárgyalok majd.

3. Portás: (Door Supervisor):

- Az egyik legösszetettebb engedélytípus a személyi testőri engedély után, ugyancsak magasabb követelményekkel. A kiválasztási feltételek nagyban megfelelnek a Pénz és Értékkísérési engedélyben szereplő feltételekkel. Továbbiakban annyival egészítették ki, hogy belső kamerarendszerek (CCTV) használatára is feljogosít, valamint speciális konfliktuskezelési technikákat sajátíttatnak el a jelöltekkel, különös hangsúlyt fektetve az ittas emberek kezelésére. Ezzel az engedéllyel legtöbbször szórakozóhelyeken (Pub) és rendezvényeken munkát vállaló vagyonőröknél találkozunk.
- A képzés hasonlóan a többihez, két fő modulból áll. A különbség az, hogy ennek az engedélynek a megszerzéséhez “gyakorlati” vizsga is szükséges, ami “terepen” történik. A jelöltek ezen a ponton adnak számot a 14 órás elméleti képzésben elsajátított tudásukról. Ezt követően vállalhatnak csak munkát ezeken a területeken.

Ez az egyik legelterjedtebb engedélytípus Nagy-Britanniában. Ennek okait abban kereshetjük, hogy nagyon sokan vállalnak csak másodállást, ezen a területen. Sok különbség nincs a normál biztonsági őri felkészítéshez képest, azonban ezzel az engedéllyel már szívesebben alkalmazza a legtöbb munkaadó a jelölteket, ezért sokan elvégzik ezt a tanfolyamot, úgyszólván továbbfejlesztve az alap engedélyeiket, abban az esetben, ha megfelelnek a beiskolázási feltételeknek.

4. Közterület felügyelő: (Public Space Surveillance / CCTV)

A Magyar megfelelőjétől eltérően a Brit közterület felügyelők nem kizárólagosan közterületek monitorozására kapnak engedélyt. Szükséges ennél az engedéllynél kiemelni, hogy Anglia nagyobb városai, a 2001-es törvénymódosítást követően, (PSIA 2001) bűnmegelőzési okok miatt fejlett technikai térfigyelő eszközökkel lettek felszerelve. Ezek többnyire nem passzív eszközök, folyamatosan be lehet avatkozni az optikai paramétereikbe.

Ebből következnek az engedélyhez kapcsolódó további követelmények is, miszerint:

- A jelölteknek el kell sajátítaniuk a magán és köztulajdon védelmére vonatkozó jogszabályokat. Különbséget kell tudniuk tenni az intim szféra és a közbiztonság követelményei között.
- Jártasságot kell szerezniük a technikai eszközök kezelésében, amely képessé teszi őket a gyanús személyek mozgásának és tevékenységének rögzítésére, a személyi szabadságjogok megsértése nélkül.

- Alkalmasnak kell lenniük a különböző vagyonvédelmi engedélyekkel, a védett vagy őrzött területen dolgozó vagyonőrökkel való szoros együttműködésre.
- Tűz, illetve baleset esetén képesnek kell lenniük a többi vagyonőr feletti irányítás átvételére, és készen kell állniuk arra, hogy ellássák a mentési és evakuációs folyamatokat, mivel ők azok akik “mindent látnak”.

5. Biztonsági őr: (Security Guarding)

- Minden olyan tevékenység végezhető ezzel az engedéllyel, ami nem esik a fent említett, speciális területek vonatkozási szférájába.
- A követelmények a jelöltekkel szemben hasonlóak a fent említettekhez, azzal a különbséggel, hogy ez az “alap” engedély, ehhez tapasztalat nem szükséges. Az esetek nagy többségében ezt az engedélyt javasolják elsőként megszerezni, a pályakezdő munkavállalóknak.
- A felkészítés ismételten kétlépcsős, két különálló vizsgát foglal magába. Az első lépcső a törvények és jogok megismeréséből valamint a biztonsági és egészségügyi előírások elsajátításából áll, a második lépcső pedig alapvetően konfliktuskezelés. Utóbbi kevésbé részletes, mint bármelyik fentebb említett engedély esetében, de ezzel az engedéllyel elméletileg nem is kerülhet olyan munkaközegekbe a vagyonőr, ahol ezekre szüksége lehet.

Ezzel az engedéllyel általában kereskedelmi egységekben, objektumokban dolgozó vagyonőröknél találkozunk. Mivel ehhez az engedélyhez nem szükséges gyakorlat a legtöbb külföldi munkavállaló is ezt az engedélyt szerzi meg elsőként.

6. Parkoló-őr: (Vehicle Immobilising)

- Részben különbözik a Magyarországon közismert parkoló-őri tevékenységtől. Az alapvető különbséget az jelenti, hogy a fent említett engedéllyel rendelkező őr, szükség esetén mozgathatja is a járművet. (alapfeltétel a vezetői engedély megszerzése ehhez a tevékenységi körhöz)
- A vagyonőr, aki ezt a tevékenységet végzi, felelősséggel tartozik a járműben tárolt, illetve elhelyezett egyéb értékekért is. Ez a felelősségi kör, részben megegyezik a következő pontban kifejtett engedély felelősségi köreihez, azzal a különbséggel, hogy nem csak közvetlen felettesének és munkaadójának tartozik elszámolási kötelezettséggel, hanem a jármű tulajdonosának is, akitől “megőrzésre” átvette a járművet. Ezzel az engedéllyel általában kis számban találkozunk, főleg szállodák alkalmazottjainak vannak ilyen jelegű külön engedélyeik, a brit P+R rendszer kiépítettségének és rendszerének köszönhetően, de ennek tárgyalása nem témája az esszémnek.

- A felkészítés és képzés rendszere a járművek “értékelésén” (anyagi és technikai) valamint az iktatási rendszabályok elsajátításán alapszik. Szintén kétlépcsős vizsgarendszerben folyik az oktatás, a fent említett követelmények mellett. Alapvető különbség a többi engedéllyel ellentétben, hogy ennek a jogosítványnak a legrövidebb az érvényességi ideje, csupán három év.¹⁷ Ezt követően ismételt vizsgára kötelezik a munkavállalót. Ennek oka, a technika fejlődésében és a munkavállalók folyamatos után-képzésére, tanulásra való ösztönzésében keresendő.

7.**Kulcs őr: (Key Holding):** Ez egy igen speciális területe a vagyonőr szakmának. Rövid magyarázatot igényel, mivel csak részben hasonlít az otthoni “objektumőr” tevékenységi köréhez. Ezen engedéllyel dolgozó őr, nem rendelkezik egyik olyan általános ”vagyonőri” jogkörrel sem, amelyek fentebb kifejtésre kerültek. Valójában nem is nevezhető vagyonvédelmi tevékenységnek a munkájuk, mivel csupán megőrzésre vesznek át kulcsokat, kódokat stb. a tárolt eszközökért nem tartoznak felelősséggel.

A munkavégzés spektruma kizárólag az alábbi tevékenységekre korlátozódik:

- Kulccsal, mechanikai eszközökkel vagy egyéb biztonságtechnikai (főként elektronikai) eszközökkel védett magántulajdon megközelítéséhez szükséges eszközök birtoklása, őrzése, használata, illetve a belepérésre jogosult személyek mozgásának segítése, azok engedélyeinek ellenőrzése.
- Ennek az engedélynek a kiváltásához NEM szükséges oktatáson részt venni, csupán a már megszerzett engedélyeket egészíti ki, részben inkább csak korlátozza. Személy szerint még nem találkoztam olyan vagyonőrrel, akinek csak ez az engedélye lett volna meg, tudomásom szerint nem elterjedt, amit a következő pontban tárgyalt statisztikai adatok is alátámasztanak. Előfordulási és alkalmazási területeit a vendéglátásban és azon belül is a szállodák “recepciói” körében tudom feltételezni, akik a vendégek szobáinak pótkulcsait, illetve a “master” kulcsokat kezelik.

¹⁷ A többi engedélytípusnak általában öt, kivételt képez ez alól a “biztonsági őri”, ami ugyancsak három évig érvényes

3. fejezet

Statisztikák

Statisztikai adatok a magyarországi vagyonőr-igazolványok használatával kapcsolatban:

A statisztika az egyik legegzaktabb tudományág, ami adatok, különböző eredmények összehasonlításán, valamilyen előre meghatározott elvek alapján való összevetésén nyugszik. Winston Churchill álláspontja a statisztikákkal kapcsolatban az volt, hogy „...csak annak a statisztikának hiszek, amelyet magam hamisítottam.”

Fenti idézet, kicsit degradálhatja ennek a pontnak a jelentőségét, de a céloom nem ez. Arra kívánok rávilágítani, hogy abban az esetben, ha ilyen eszközöket alkalmazunk, mindig fontos szem előtt tartani, hogy mik azok a perspektívák és korlátok, amiket ezek készítésekor figyelembe veszünk.

Az Európai Unió és az ENSZ többek között fenti okok miatt, valamint a világgazdaság dinamikus fejlődésére reagálva a közelmúltban lépéseket tett a fenti dilemmák kizárására. Nemzetközi egyezmények keretében racionalizálják azokat a paramétereket, amelyek a statisztikák készítésekor támpontok lehetnek. A legutóbbi ilyen intézkedés, ami érintette közvetve a vagyonvédelmi szektort is, a TEÁOR¹⁸ számok egységesítése, amiről a Vagyonvédelmi Kamara is beszámolt az egyik al-oldalán.¹⁹

Magyarországon is, mint mindenhol nyilvántartják a kiadott vagyonőr-igazolványokat, valamint azokat, amelyek valamilyen oknál fogva vissza lettek vonva, vagy nem aktívak. Ezt a táblázatot, amely a 2008. május 6.-i állapotot tükrözi a mellékletek közt az 1.-es pont alatt található meg az olvasó.

Tanulmányozva a kimutatást, valamint összevetve a mellékletek 2.-es pontjával, ami hasonló képen, csak a Brit igazolványok számadatait tartalmazza, érdekes észrevételeket tehetünk.

Összehasonlítva az adatokat, paradoxonokat tapasztalhatunk.

- A két ország méreteinek, gazdaságának és lakosságának ismeretében, meglepően kis helyi-értékű a szorzószám, amely az arányokat adja. Abban az esetben, ha a gazdaság helyzetét és a lakosság arányát vesszük ellentétpárnak a kiadott jogosítványok statisztikai elemzésében, azt fogjuk látni, hogy Magyarországon lényegesen több kibocsátott engedély van. Ez a szám közelítőleg 2.5, ami annyit tesz, hogy Angliában csupán ennyivel több érvényes engedély van kibocsátva.
- Kiütözik a bevezetőmben tett kis kitérő is a viszonyítási egységek terén. Angliában is létezik egyéni vállalkozás keretében végzet vagyonőri tevékenység, de amint említettem az ellenőrzési rendszer miatt, Nagy-

¹⁸ Január 1-jétől az új Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszert (TEÁOR '08) kell alkalmazni.

¹⁹ <http://baranya.szvmszk.hu/node/218>

Britanniában nincs külön kategóriába sorolva ez a csoport, akárcsak a társas vállalkozások, a honi példában.

- Saját tapasztalatomból állíthatom továbbá, hogy a magyar gyakorlatban igen elterjedt a „rendezői” titulus, amely főleg tömegrendezvények „biztosításánál” bevett gyakorlat. Nem minden vagyon és személyvédelmi tevékenységet végző alkalmazott rendelkezik megfelelő engedélyekkel erre a feladatra, de ideiglenes formában, a szervezőségnek joga van ilyen megnevezésű „pass”-ok kibocsátására. Ezzel néhány jogszabályt és bejelentési kötelezettséget elkerülnek, ideiglenes formában ugyan, de ezzel is csorbítva a statisztikák hitelét.
- Ugyancsak saját tapasztalatból állíthatom a vagyonvédelem területén folytatott pályafutásomra támaszkodva, hogy hazánkban nagyon sok olyan egyéni munkavállaló van, aki csak másodállásban végzi ezt a tevékenységet. Éves viszonylatban a főállású vagyonőrökhöz viszonyítva elenyésző óraszámokat produkálnak, de fizetés kiegészítésnek még ebben a formában is megéri nekik kiváltani az igazolványt. Ez is ronthatja az eredményünket, mivel Angliában csak egy szektorra jellemző ez a gyakorlat. Ez pedig a „Door Supervisor” kategória. Állításomat a számadatok is alátámasztják, mivel ez a leggyakrabban kiváltott kategória. Ezzel ugyanis tökéletes, jól fizető másodállások is betölthetők, alkalmi rendezvényeken, ami pénzkeresetnek tökéletes. Abban az esetben, ha a hazai gyakorlat is követné, vagy átvinné ez a felosztási metódust, biztosan merem állítani, hogy hasonló eloszlás alakulna ki.

Összegezve a honi statisztikai adatok tanulmányozását a brit megfelelőjének figyelembevétele mellett, azt kell állítanom, hogy valószínűleg nem teljesen pontos. Ez nem azt jelenti, hogy nem jó és pont ez az oka, amiért a statisztikákat nagy gyakorisággal alkalmazzák. Az is pontos következtetésekre ad alapot, ami nyilvánvalóan pontatlan és esetünkben erről beszélhetünk. Az, hogy minden egyéb független mutatót figyelembe véve nem reálisak a szorzószámok, két dologra enged következtetni:

1. Helytelen alapadatokat használtunk, számítási hibákat vétettünk.
2. Nem megfelelő osztályozási módszert, elméletet alkalmaztunk.

Átgondolva ennek a statisztikának a létrejöttét, a módszert, aminek segítségével megalkották, azt a következtetést tehetjük, hogy az 1.-es pontban megfogalmazott hibalehetőséget kizárhatjuk, mivel olyan alapadatok kerültek bele ebbe a statisztikába, amik könyvelés és szeparált iktatási rendszerek eredményei, tehát nem tekinthetjük szubjektíveknek, mivel nem egy ember volt az, aki az alapadatokat meghatározta. Több, egymástól független modulból érkeztek, csupán összegezve lettek.

Ebből viszont logikai úton azt kell megállapítanunk, hogy a 2.-ik pontban foglaltakban kell a hiba okait keresnünk.

Amint azt a jogszabályok elemzésében már kiemeltem, a felosztási és besorolási rendszer nem teljesen egyértelmű hazánkban. Lényegében a vagyonvédelmi tevékenységre egy engedélyfajta létezik,²⁰ ennek ellenére tevékenységi körök tekintetében több

²⁰ A biztonságtechnikai mérnököket, a magánnyomozókat most nem veszem ide, értelmezésemben jelen pillanatban nem sorolom a vagyonőrök kategóriájába

engedélyezési szám is létezik, ami ezt a kategóriát lefedi. Ebből a kettősből következhet megítélésem szerint statisztikánk pontatlansága. Ez egyben az alkalmazott mérési elmélet helytelenségét is igazolja.

A közelmúltban már történt kísérlet ennek megoldására. Az engedélyek formai váltása, az új igazolványok kibocsátása és kötelező cseréje hatékony szűrője volt a kiváltott, de nem használt engedélyeknek. Ez részben hozzájárulhatott a pontosabb mérési eredmények megalkotásához, de véleményem szerint, csak akkor lehet naprakészen és reálisan nyomon követni az iparágon belüli valós munkavállalás mértékét, ha fent említett ellentétet az engedélyek területén megoldjuk.

Statisztikai szempontból mindenképpen célszerű lenne a brit példát követni, átvenni, de legjobb megoldás gyanánt honosítani, a magyar követelményeknek és helyi specifikumoknak megfelelően. Amint a jogi fejezetben már említettem, a szabályozás eltérései miatt²¹ nem célszerű teljes mértékben lemásolni az angol gyakorlatot, de mintaként tökéletesen alkalmazható lenne.

Statisztikai adatok a Brit vagyónőr-igazolványok használatával kapcsolatban:

Az SIA folyamatosan kimutatást vezet a kiadott, használt, valamint végérvényesen bevont engedélyekről, amit heti frissítéssel közzétesz weblapján²². Ebből teljesen világosan látható, hányan, milyen engedélyekkel vállalnak munkát adott pillanatban Nagy-Britanniában.

Fontos megemlíteni, hogy ez a rendszer nagypontosságú, mivel Angliában a kiadott engedélyek esetében, bizonyos területeken egyedi azonosítóként is üzemel a kiadott engedély. Minden kvalifikált vagyónőrt köteleznek arra, hogy pontosan jelezze és értesítse a szervezetet az aktuális lakcíméről, illetve a munkaadókat kötelezik a munkavállalók adatainak pontos ismertetésére.²³

Ennek a statisztikának a magyar megfelelőjétől eltérően, más irányelvek a meghatározói készítésekor. Természetesen ennek is a központilag kiadott engedélyek az alapjai, de annyiban eltérnek a hazai gyakorlattól, hogy nem csak az engedély lejáratí ideje és a tagdíj befizetésének alapján készítik a statisztikákat, de a munkaadó cégekkel is folyamatos kapcsolatban vannak. A koordinálási rendszereknek köszönhetően folyamatos betekintésük van az aktuális állapotokat illetően.

A táblázatot tanulmányozva a honi statisztikával párhuzamban, ugyancsak értékes információkhoz juthatunk, hasznos következtetéseket tehetünk. Amint azt az előző fejezetben kiemelttem, ennek az osztályozási és felosztási rendszernek az előnye, hogy sokkal jobban ki lehet mutatni, hogy melyik szektor az, amiben inkább az alkalmi, és melyik az amelyikben az állandó munkavállalók tevékenykednek. Ez nagyban hozzájárulhat az oktatás, felkészítés és szűrési rendszerek kialakításához. A táblázatban szereplő kategóriákon belüli számokat nézve ugyanis megállapíthatjuk, hogy melyik területen a legnagyobb a fluktuáció, milyen felkészültségű alkalmazottakra van a leginkább igény, valamint melyek azok a területek, aminek az ellenőrzésére fokozott figyelmet kell fordítani, mind az engedélyek kiadását tekintve, mind azok későbbi ellenőrzését figyelembe véve.

²¹ Példának okáért a fegyverviselés szabályainak gyökeres különbségei miatt.

²² <http://www.the-sia.org.uk/home/>

²³ Mellékletek 2.-ik pont

Az első engedélytípus, ami megnevezésre került a táblázatban a „Pénz és értékkísérati engedély”. Jól kivehető a számokból, hogy amint azt már kifejtettem ezzel az engedéllyel kapcsolatban, ennek a megszerzéséhez komoly feltételeknek kell megfelelniük a jelölteknek. Hozzávetőlegesen nem túl magas a kiadott engedélyek száma, de abból arányait tekintve igen nagyszámú érvényes engedély van használatban. Ebből arra lehet következtetni, hogy ez a terület igen megbecsült a szakma és a munkavállalók részéről. A fluktuáció elenyészőnek tekinthető, alacsony a bevont engedélyek száma is.²⁴

A „Személyi testőr” kategóriára fentiek már kevésbé jellemzőek. A kiadott engedélyeknek csak közelítőleg 2/3-a érvényes. Igaz, ennek megszerzéséhez is magas szintű követelményeknek kell megfelelni. Az ok, amiért kevesebb az érvényes engedélyek száma, meglátásomban az lehet, hogy ezen a területen igen nehéz elhelyezkedni. Kiváló referenciákkal lehet csak megbízást találni ebben a munkakörben és általában személyes ajánlások útján szoktak ezek a pozíciók betöltődni. Amióta Angliában élek, szinte napi rendszerességgel nézek álláshirdetéseket tájékozódás céljából, de eddig még egy ilyen kategóriát érintő nyilvános hirdetéssel sem találkoztam. Továbbá ismételtelen kiemelem azt a tényt, hogy ennek az engedélynek a megszerzése csak egy formalitás, mivel a keresett személyi testőrök nem csupán ezzel a képesítéssel rendelkeznek, ezt alapvetően a Brit nemzetközösségen belüli legális munkavállalás céljából váltják ki leggyakrabban.

A „Portás” kategóriát előzőekben már többször részleteztem, példaként és összehasonlítási alapként említettem a honi statisztikák tárgyalása folyamán, ezért erre most nem térek ki ismét túlzott részletességgel. Amit érdemes megemlítenünk ennél a pontnál még az, hogy bár ez a terület is jól bérezett Angliában, többnyire kevés munkavállaló az, aki csak ezen a területen dolgozik. Főként rendezvények, szórakozóhelyek biztosításánál van használatban ez az engedélytípus és ennek okán viszonylag hektikus az időbeosztása a munkavállalóknak, ezért többnyire csak másodállás betöltése céljából szokták kiváltani ezt az engedélyt.

A „Kulcs-őr” kategóriában kiadott engedélyek elenyészőnek tekinthetőek. Ennek oka, mint azt kifejtettem a megszerzésével kapcsolatban, alkalmazhatóságában keresendő. Lényegében a legkevesebb jogkörrel bíró engedélytípus, ezért nem is nagyon elterjedt.

A „Közterület felügyelők” viszonyában már érdekesebb eredményeket kapunk. Ismerte az engedély kiadásának elméleti és gyakorlati követelményeit, valamint az ehhez a területhez tartozó munkakör feladatait, meglepő lehet, hogy közel 50%-a az érvényes engedélyek száma a kiadottakénak. Ennek oka valószínűleg abban keresendő, hogy ennek a munkakörnek nem versenyképes a bérezése. Lényegében teljesen veszélytelen, nem számít nehéz fizikai munkának. Ennek ellenére nagy figyelmet és a jogszabályok pontos ismeretét, azok mindennapi használatát igényli.

A „Biztonsági őr” kategória a második legelterjedtebb engedélytípus a „portás” után. Ebben az esetben azonban megfigyelhetjük azt a lényeges különbséget, hogy a kiváltott és az érvényes engedélyek száma, nem túl nagy százalékban tér el. Alapvetően ehhez a kategóriához kapcsolódóan találhatjuk meg a legtöbb állandó munkavállalót, akik főállásban végzik ezt a tevékenységet. Gazdasági szempontból ugyancsak ehhez a típusú

²⁴ Az egyik legjobban megfizetett terület Angliában a pénzkíséret. Órabérek tekintetében a 10-15 GBF/h tekinthető átlagosan elfogadottnak.

besoroláshoz lehet azt állítani, hogy viszonylag jól fizetett, ezért relatív alacsony a fluktuáció. A legtöbb külföldi munkavállaló ezt az engedélytípust szerzi meg, és ebben a tevékenységi körben végzi munkáját. Fontos megemlíteni, hogy ezen a területen Angliában munkaerőhiány van. Ezzel a jogosítvánnyal főleg kiskereskedelmi és objektumőri pozíciókat töltenek fel. Ez a két kategória a közepesen nehéz fizikai munka körébe tartozik, de nem feltétlenül igényel nagyon komoly nyelvtudást, ezért a helyi munkavállalók inkább a speciálisabb, fent említett engedélyekhez kötött munkákat végzik szívesebben.

A „Parkoló-őr” statisztikai adata is azt támasztja alá, amit az ehhez kapcsolódó fejezetben kifejtettem. Nem túl elterjedt engedélytípus, és a kiadott engedélyek nagy része nem is érvényes már. Ennek oka lehet a használhatóságának szűk spektruma. Angliában a P+R rendszerű parkolóházak főleg technikai védelemmel vannak ellátva, aminek az ellenőrzését többnyire nem helyben, hanem CCTV-n keresztül végzik, nagyobb központokban. Annak gyakorlásához viszont már egy másik engedélytípus szükséges. (Közterület felügyelő) Abban az esetben, ha rendellenességet észlelnek a rendőrséget értesítik elsőként, akik onnantól kezdve intézkednek az esetben.

Hazánkban ennek az engedélytípusnak nagyobb létjogosultsága lenne még, mivel tapasztalataim szerint nem tökéletesen megoldott és kiépített még ez a rendszer, főleg „élő-erős” védelem és üzemeltetés a jellemző a legtöbb helyen.

Angliában ezt az engedélyt főleg nagyobb szállodákban tudják használni a munkavállalók, mivel specifikuma feljogosítja használóját a gépjármű mozgatására is, természetesen ennek minden jogi felelősségével.

4. fejezet

Etikai vétségek, szabálysértések

Engedély nélküli, illetve érvénytelen igazolvánnyal való munkavállalás következményei Magyarországon:

A felügyeleti szervek tárgyalásával foglalkozó fejezetben kifejtettem a honi törvényi szabályozás kereteit, a felügyeleti szervek felépítését, működését és az általam felfedezni vélt hiányosságokat.

A visszaélésekkel ugyancsak a 2005. évi CXXXIII. Törvény rendelkezik. A vagyonvédelmi tevékenységet jogosulatlanul, érvényes kamarai tagság, vagyonőri igazolvány, vagy működési engedély nélkül végző természetes vagy jogi személyekkel kapcsolatban a Tv. 63-64§-ai határozzák meg a kiszabható bírságok és szankciók mértékeit, nagyságát. Ez rendszerint a mindenkori minimálbér 4&40 szerese között mozog.

Továbbiakban a 218/1999. (XII. 28.) kormányrendelet 13.§-a értelmében rendőrségi valamint Nemzeti Fogyasztóvédelmi hatáskörbe eső szabálysértés esetén, további 100,000 HUF pénzbírság szabható ki.²⁵

Előbbi törvény determinálja továbbá a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara Etikai Szabályzatát.²⁶ Az etikai szabályzat rendelkezik a fegyelmi vétségek tekintetében, hivatkozva a 2005. évi CXXXIII. Törvényre. Meghatározásra került ebben a dokumentumban az eljárások rendje, azok lefolytatásának időrendje, valamint korlátai, lehetőségei.

Ez a határozat tartalmát tekintve az én olvasatomban példa értékű szabályokat, korlátokat és eljárási módszereket határoz meg a fegyelmi vétséget elkövetőkkel szemben. Mivel ez a határozat még nagyon „frissnek” tekinthető, hatékonyságát és gyakorlatban való megfelelését nem tudom és nem is kívánom jelen tanulmányban elemezni, vagy értelmezni.

Átolvasva és összevetve azonban a brit példával, ismételten felmerül bennem a határozat betarthatóságának és gyakorlásának néhány aggálya, hasonló okokra hivatkozva, amelyeket fentebb már részleteztem. Ismételten kiemelném, hogy a Szakmai Kamara véleményem szerint több ellenőrzési jogkörrel kell legyen felruházva, így sokkal hatékonyabban képviselhetné a jogkövető tagjainak érdekeit, valamint hatékonyabban tarthatnánk be a rá vonatkozó törvényeket, valamint saját határozatait is.

• **Felügyeleti eszközök, rendszerek:**

A jogi eszközökön túl, nagy szerepe van az ellenőrzésben a technikai háttérnek is. Ennek valódi jelentősége majd ennek a pontnak az angol megfelelőjénél fog jól kitünni.

A technikai eszközökön ennél a pontnál a számítógépes adatkezelés és tárolás lehetőségeire, valamint a szervezés és koordinálás területén alkalmazott operációs rendszerekre utalok.

²⁵ <http://www.szvmszk.hu/node/201>

²⁶ Az Etikai Szabályzatot a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva elfogadta a 2007. május 31-én megtartott Országos küldöttgyűlés, a 8/2007. (V.31.) számú határozatával.

Magyarországi tapasztalataim azok, hogy a biztonsági cégek estében nincs egységes vállalatirányítási rendszer. A szervezést, amint erre már utaltam több helyen, teljesen egyszerű, mindenki számára hozzáférhető programokkal végzik²⁷. Ennek előnye, azok beszerzési árában rejlik, azonban ilyen módon, nem lehet egységes, a kamarai, valamint a felügyeleti szervek által hozzáférhető adatbázist létrehozni²⁸. Ez a tény, megnehezíti a hatékony ellenőrzését, mind a munkavállalóknak, mind a munkaadóknak.

Az angol példa ettől lényegesen eltér, sok tekintetben egyszerűbb és átláthatóbb, ellenőrzés szempontjából jobban kezelhető. Ennek tárgyalását a megfelelő alpontban fogom megtenni.

Engedély nélküli, illetve érvénytelen igazolvánnyal való munkavállalás következményei Nagy-Britanniában:

A SIA az angol nyelvben is “keménynek” nevezhető kifejezést használ a vagyonvédelmi iparágban illegálisan, vagy nem megfelelő engedéllyel munkát vállalók szankcionálására. Ez a kifejezés az Enforcement = Kikényszerítés, törvényi végrehajtás.

A web-lapjukon, egy teljesen külön álló alpontot szántak ennek kifejtésére, illetve a lehetséges következmények tárgyalására.²⁹

Minden egyes engedélyfajtaához külön kiemelik illetve, szeparálják a büntetések mértékét, azok súlyosságának arányában. Nagy hangsúlyt fektet a Brit Kamara ezáltal az iparágban dolgozók átvilágíthatóságára, valamint kriminalisztikai múltjuk feltárására, abban az esetben, ha van ilyenről szó. A felvételi eljárások része az erkölcsi és feddhetetlenségi nyilatkozatok és bizonylatok beszerzése, minden egyes hivataltól és szervezettől, amelyek ilyen jellegű okiratot kiadhatnak.

A munkaadók figyelmét minden esetben felhívják arra is, azonnal jelezzék a kamara elektronikus portálján, ha észlelik, hogy alkalmazottjuk nem megfelelő engedéllyel rendelkezik, mivel a munkaadókat is büntetik, vagy akár engedélyüket is bevonhatják ilyen személyek alkalmazása esetén.

Nagy visszatartó erőt jelent továbbiakban a visszaélésekkel szemben a kiszabható büntetések mértéke. Magánszemélyekre vetítve, magyar viszonylatban irreálisan magas összegű bírságokat szabhatnak ki, de az angliai kereseti viszonyokat figyelembe véve sem elhanyagolható ezen összegek nagysága. Viszonyítás érdekében, egy átlag vagyonőr közel négyhavi bruttó keresete³⁰ a minimális kiróható bírság abban az esetben, ha lejárt érvényességű igazolvánnyal munkavégzést folytatott.(5000£)

Jelentős eltérés van az ellenőrzési rendszerben is. A magyarországi munkaügyi ellenőrzések rutinjától eltérően, Angliában minden munkaadó köteles kiadni a munkavállalóinak adatait a kamarának, ami nem közvetlenül, hanem közvetve ellenőrzi a munkavállalókat, ugyanis folyamatosan figyelik a munkaadó vállalt órait, mint ahogyan azt már a korábbiakban is említettem, valamint az azokon a területeken munkát vállalók órait,

²⁷ Microsoft Office alkalmazások

²⁸ Az Excel macro-k alkalmazásaival ez megoldható lenne, de ez nem elégséges egy cég szervezéséhez

²⁹ <http://www.the-sia.org.uk/home/enforcement/>

³⁰ Ez átlagos esetben is a minimálbér másfélszerese.

engedélyeinek sorozatszámát, azonfelül a számítógépes iktatási rendszereket, amelyek a munkaadóknál üzemelnek.

Ennél a pontnál ki kell emelni a technikai háttér fontosságát, ugyanis ez az ellenőrzési rendszer azt feltételezi, hogy minden engedéllyel rendelkező munkaadónál, az ország teljes területén ugyanaz a vállalatirányítási és szervezési software üzemel. (rendszerint a SAP) Tudomásom szerint a kamara nem is ad ki cégek számára működési engedélyeket addig, amíg a cég nem tudja felmutatni a jogtisztta vállalatirányítási rendszer meglétét, a koordinálás területén.

Magyarországon sajnos ez a rendszer üzemképtelen lenne, mivel a legtöbb munkaadó még mindig, jobb esetben is Excel táblákon szervezi a munkavállalók óráit, rosszabb esetben jegyzetfüzetekben, mobiltelefonálás közben, ahogyan ezt már említettem az alpontnak, hazai megfelelőjében.

- **Felügyeleti eszközök, rendszerek:**

A pár sorral fentebb kiemelt vállalatirányítási rendszer az, ami hatékonyá teszi az angol jogszabályok betartását. Ez természetesen nem a számítógépes program érdeme, hanem annak alkalmazási specifikumainak hozama.

Nem minden cég használja a SAP rendszert, de amint ezt kutatásom során megtudtam, vannak olyan adatbázisok, amelyek a cégek között nem, de az ellenőrző hivatalok számára olvasható joggal bírnak.

Ez azt jelenti, hogy két, vagy több rivális cég, nem juthat hozzá egymás alkalmazottainak adataihoz, munkavállalásuk körülményeihez, valamint a bérezésük adataihoz, de kérésre, referencia jelleggel, információkat adhatnak ki egymásnak, valamint az ellenőrző szerveknek.

Angliában nagy jelentőséggel bír a referenciák rendszere. Teljesen természetes már mindenki számára, hogy több helyről ellenőrzik munkábaállása előtt, valamint elején, hogy állításai valódiak-e. Abban az esetben, ha a munkavállaló céget vált, meg kell jelölje előző munkaadójánál azt a személyt, aki igazolja ottani munkavállalását.

Az ellenőrző szerveknek azonban több lehetőségük van. Nem csak kérhetnek, hanem lehívhatnak is az adatbázisokból korlátozottan, információkat.

Ennek megértéséhez szükség van rá, hogy kicsit jobban belelássunk a vállalatirányítási rendszer specifikumaiba.

Az SAP egy igen univerzális program, nagyon sok gyakorlati alkalmazása ismert. A többi modern vállalatirányítási és koordinációs rendszerhez hasonlóan moduláris rendszerű. Ezeket a modulokat a megrendelő kérésének megfelelően állítják össze, valamint a helyi elvárásokhoz igazítják. Ennek köszönhető az, hogy – egy hazai példával éljünk – a Procter & Gamble csömöri kirendeltségénél ugyanezzel a rendszerrel higiénias termékeket gyártanak és exportálnak a világ minden részére, valamint ugyanez a rendszer üzemel a legtöbb angliai vagyonvédelmi cég központi szerverén is.³¹

A tapasztalataim szerint a rendszer gerince szinte teljesen megegyezik a többi nagyvállalat vezetés és szervezésméleti felépítésével, amit részletesen nem tárgyalok, csupán onnan, hogy a rendszerbe bekerül egy új „megrendelés”.

A vezetők, akik a megrendelőkkel tárgyalnak³² a szerződés aláírását követően, a kialakított feltételeknek megfelelően beviszik a rendszerbe az új adatokat és elvárásokat. Ez rendszerint a munka létszámát, helyszínét, valamint az emberi erőforrás nagyságát és annak követelményeit tartalmazza.³³

Ez az információ a rendszerben ekkor megjelenik a koordinátorok számára is.³⁴ Ezen a munkaállomáson fut össze, szinte az összes alosztály által betáplált információ. A személyi nyilvántartás teljes dokumentációja, amely tartalmazza, az összes „aktív”³⁵ vagyoniórt, az összes elő megrendelés és annak állandó, valamint helyettesítő állományát a beosztásokkal és váltásokkal együtt, a pénzügyi részleg „szabadságolási” listája, valamint itt vannak betáplálva a különböző szerződések olyan speciális opciói, mint például a kötelező ellenőrző hívások listái, időpontjai.³⁶

Első olvasatra és egy kis számolgatás után ez elképesztően nagymennyiségű információ halmazt eredményezhet, de csak látszólag. Pontosan ez a része a rendszernek az, ami szinte tökéletessé teszi azt. A megoldás az előre programozható opciókban rejlik.

Mivel a munkavállalóknak nem csupán a neve és végzettsége, de lakhelye és beosztása is percnkénti frissítéssel fut a rendszerben, egy újonnan megjelent „hiány”³⁷ alkalmával, opcionálisan kérhet a koordinátor „ajánlást” a rendszertől, hogy ki az aki éppen nincs beosztva, a törvényi előírásoknak megfelelően kaphat,³⁸ és a legközelebb van a „hiány” földrajzi helyéhez viszonyítva.

Amikor Magyarországon dolgoztam, mint koordinátor, egy igen neves, nagyvolumenű cégnél (itt nem nevezem meg) egy ilyen helyzetet megoldani hosszas keresgélésbe és akár több órányi telefonálgatásba került, ha éppen sok megrendelés futott egyszerre.

Egy nagy cégnél azonban, ahol él ez a rendszer, ez elképzelhetetlen idővesztést jelent, mivel, ha nem megoldható a hiány, az a megrendelés elvesztéséhez vezethet.

Ennek ismeretében már sokkal egyszerűbbnek látszik egy ilyen alkalmazással nagylétszámú munkaerő hatékony szervezése, akár meg országos szinten is.³⁹ Mivel az előre táplált feltételeket⁴⁰ a rendszer automatikusan kezeli, csak rendellenesség esetén kell beavatkozni a napi rutin eljárásokba.

Sajnos ennek ellenére is történnek néha hibák, amiket főleg a koordinátorok figyelmének lankadása okozhat. Személyes tapasztalatom volt, hogy egyik napon helyettesítésre kértek meg, és amikor másnap megjelentem a munkahelyen, már egy másik

³² Contract manager

³³ A munkát ellátó vagyoniórok száma, képesítésük kritériumai, tapasztalati szintjük és nyelvtudásukra való igény. Ez utóbbi Angliában minden esetben fontos információ, mivel a vagyonvédelemben nagyon sok külföldi dolgozik, akik nem mindig rendelkeznek tökéletes nyelvtudással.

³⁴ Angliában „controller” a pontos megnevezése ennek a pozíciónak.

³⁵ A cég alkalmazásában álló, olyan vagyoniórok, akik közvetlenül a munkavégzésben érintettek és nincsenek eltöltve, vagy felfüggesztve.

³⁶ Munkám során, szinte minden fontosabb objektumban, óránként ellenőrzőhívásokat kell teljesíteni, a SAP rendszer egy automatikus ellenőrzőmoduljának irányába. Abban az esetben, ha ez nem történik meg, a kezelőknél egy villogó fény jelzi, hogy a pozícióban valami rendellenesség van. Ebben az esetben manuálisan hívják az „őrt”.

³⁷ Itt „GAP”-nek hívják, arra utal, hogy „rész” van a rendszerben, valaki nincs a helyén.

³⁸ Maximum 12 órát lehet folyamatosan dolgozni, és ezt követően 12 órát kell pihennie minimálisan a munkavállalónak. Ehhez a nyilvántartáshoz hozzáférhetnek a felügyeleti szervek is, amit szoktak is ellenőrizni, ezért ennek túllépését nem vállalják a munkaadók. (velem egy év alatt, mindösszesen egyszer fordult elő)

³⁹ Angliában ez régiókra szűkül, de Magyarország tekintetében beszélhetünk országos méretekről

⁴⁰ Ellenőrző hívások, állandó örök időbeosztásai, létszámgigények, stb.

őr felvette a munkát. Ez valószínűleg azért történhetett meg, mivel több ember szervezi a munkákat és a rendszer „hiányjelzései” minden „alállomáson” megjelennek, egyszerre két ember is elkezdett dolgozni, ugyan azon a „hibán”. Az, aki hamarabb mentette a változtatást, annak a bevitt adatai maradtak „életben”. Ez viszont nem a rendszer, hanem a felhasználók hibája és az egymás mellett ülő alkalmazottak közti kommunikációnak a hiánya lehet csak az oka.

Összegezve a fent leírtakat, meg kell állapítanom, hogy egy nagyobb létszámmal dolgozó biztonsági cég gyakorlati vezetése és szervezése, már inkább hasonlít egy gyáregység szervezési rendszeréhez, mint a köztudatban élő, munkabeosztás papíron, vagy Excel táblázatban való beillesztésére. Abban az esetben, ha a mérleg egyik serpenyőjébe tesszük a vállalatirányítási programok beszerzési árat, valamint a másikba a hagyományos módszerekkel történő szervezés költségeit⁴¹, látnunk kell, hogy mindenképpen gazdaságos ennek a rendszernek az alkalmazása.

A továbbiakban ki kell még emelni azt is a gazdaságosságon túl, hogy az ellenőrző szerveknek is sokkal könnyebb a monitorozott adatokhoz való hozzáférése, pontosabb és idősebb adatok, információk, hívhatók le a rendszeren keresztül, valamint a nem kívánatos munkaerő kiszűrése is sokkal egyszerűbb, költséghatékonyabb.

Személy szerint bízom benne, hogy a jövőben a hazai gyakorlat is ebben az irányban fog változni és ezáltal a hatékonyság és a szakma elismertsége is hamarosan növekedésnek fog indulni.

⁴¹ Emberi erőforrás, számítógépek, telefonköltség, főlegesen kinyomtatott papírok, stb.

5. fejezet

Összegzés

Végkövetkeztetés, a felsoroltak összegzése, javaslat a jövőbeni átalakításokra:

A fent kifejtett jogszabályok, szabályozási rendszerek összegzése előtt célszerűnek tartom, hogy egy kis betekintést adjak napjaink híreiben, cikkeiben, amiket a témával kapcsolatban találtam kutatásaim során. Ezek közvetve kapcsolódnak a témához, fent kifejtett elméleti tézisek, szabályok gyakorlati példái, azoknak megvalósulása a mindennapi életünkben.

Bevezetőként a befejezéshez, ismét egy idézetet választottam mottó gyanánt, volt filozófia tanárom⁴² megfogalmazásában, akivel ebben a témában gondolatokat váltottam:

„...olyasmit is akar tudni az állam, amihez semmi köze, és az néha nagyobb baj, mint amit a terrorista okozni tud.”

Ennek a gondolatnak a tükrében, következőkben említést teszek néhány színes hírről, amivel a világhálón találkoztam. Elsőként egy angliai cikket emelnék ki, ami valójában inkább egy párbeszéd, a szerző és az író G. Orwell között, akinek egyik legismertebb könyve az 1984.

Az író halálának évfordulóján, egykori házánál nagy tömegek gyűltek össze megemlékezni az író és „látnok” zseniről. A cikk szerzője is a tömegben volt, de figyelme elkalandozott bámészkodás közben. Elkezdte számolni a környéken felismerhető térfigyelő kamerákat és 32-t számolt össze. Ekkor elhatározta, hogy idejét egy kutatásnak szenteli, miszerint összegyűjti, hány „szeme” van a „Nagy testvérnek”, ami figyel minket.

Cikke, még szakmai berkekben is nagy megdöbbenést keltett.⁴³

Csupán Anglia területén belül, megközelítőleg 4.2 millió térfigyelő kamera üzemel jelen pillanatban is, a nap 24 órájában. Globális szinten ez a teljes IP kamera üzemeltetés 20%-át teszi ki, ami elképesztően magas százalékarány, tekintve, hogy a szigetország méretét és lakosságát tekintve, elvész az USA, vagy a távol-kelet nagy országaihoz képest. Ez Anglia lakosságának viszonyában azt jelenti, hogy minden 14. (!) emberre jut egy kamera, ami a mozgását figyeli.

Egy átlagos londoni, belvárosi séta alkalmával, egy állampolgár legalább 300 térfigyelő kamera optikájában jelenik meg, azonosítható minőségben.

Ezekből a tényekből teljesen egyértelműen kitűnik, hogy Angliában nagyon komolyan vették a 2001-es, általam részletekben elemzett törvény szinte minden pontját. A bűnüldözés és felderítés adataiba és statisztikáiba sajnos nem volt módomban betekintést nyerni, de hasznos lenne tudni, hogy a technika alkalmazása milyen százalékban növelte a felderített ügyek számát, közelítőleg hány bűncselekmény hiúsult meg a technika ilyen nagyarányú alkalmazását követően.

⁴² Kállai R. Gábor Jelenleg a ZSKF jogi tanszékének tanára (<http://www.kaerge.hu/>)

⁴³ <http://www.thisislondon.co.uk/news/article-23391081-details/George+Orwell,+Big+Brother+is+watching+your+house/article.do>

Angliából, maradva még külföldön néhány gondolat és példa erejéig, nézzünk meg egy cikket az USA-ból, azon belül is Washington-ból.⁴⁴ A fenti, londoni számadatok után kicsit meglepett, amit ebben a cikkben olvastam. Térfigyelő kamerák tekintetében az USA fővárosa 2006-ig jóval el volt maradva Brit testvérétől, ugyanis csupán 74 db kamerát üzemeltetett a rendőrség a veszélyesebb negyedekben, bűnmegelőzési céllal. Ez messze alulmarad az angol számadatokhoz képest. 2006.-ik évet követően irányozták elő csupán ennek a számnak az 5200-ra emelését, ami nagy vitákat váltott ki, továbbá az emberjogi szervezetek heves tiltakozása kísérte. A tiltakozás leghevesebben vitatott tárgya az a digitális dosszié rendszer volt, aminek létrehozása kiszivárgott a hírszerzés fejlesztési tervei közül. Ennek lényege az, hogy abban az esetben, ha egy állampolgár a „közbiztonságra” veszélyes, „terrorista” gyanús tevékenységet folytat, vagy erre utaló magatartást végez, esetleg ilyen irányultságú rendezvényeken részt vesz, (akár tüntetéseken, mint résztvevő, vagy bábéskodó) megfigyelés alá kerül. Ennek formája, hogy azt követően figyelik egy digitális rendszeren keresztül, ami összeköttetésben van a banki rendszerekkel, valamint a mobiltársaságok rendszereivel, hogy mikor, hol, és mit tesz, milyen szokásai vannak, hol fordul elő leggyakrabban. Ez azonban még a 2001-es törvények hatályában is nagyban sérti a személyi szabadságjogokat. Illetékesek a témában úgy nyilatkoztak, hogy amíg nincs tisztázva ennek jogi háttere, nem fogják üzemeltetni a rendszert, de ezt a tiltakozók nem hiszik el.

Hozzá kell tennünk ehhez a hírhez azonban azt is, hogy az USA-nak van jelenleg a legjobb műholdas felderítőrendszere, ami természetesen eredeti funkcióját tekintve a hurrikánok és a globális klímaváltozás figyelése, de nem titkolt további feladatai közt, a belbiztonsági hírszerzés és felderítés is. Ennek a ténynek, valamint a fenti bekezdésnek megismerése után, párhuzamot vonva a két technológia között elgondolkodtató, hogy mi is az, ami még intim szférának tekinthető, illetve miért vannak még mindig felderíthetetlen bűnügyek, vagy elfoghatatlan „terroristák”.

Tengeren túli példa után, közvetlen szomszédunkra is érdemes kis figyelmet szentelnünk. Egy hónappal ezelőtti hír⁴⁵, miszerint bekamerázzák Munkácsot. A tervek szerint 150 térfigyelő kamerát szerelnek fel városszerte a közbiztonság javítása érdekében.⁴⁶ Elsőként csupán egy teszt verziót kezdetek el üzemeltetni, ami a belváros frekvenciált pontjait figyelte a nap 24 órájában. Ennek üzemeltetése során, segítségével sikerült pár óra alatt felgöngyölíteni egy emberölési bűncselekményt, amit a nyílt utcán követtek el. A kamera látószögében történt bűntény során, jól azonosítható volt az elkövető, valamint a felvételt, bizonyítékként felhasználva néhány órán belül letartóztatták a tettest.

Ezt követően kaptak további engedélyt az egyébként igen költséges rendszer további fejlesztésére, valamint a teljes város lefedésére.

Hazánkban Budapesttől eltekintve, a vidéki városok körében Sopron az a település, ami élen jár a térfigyelés technológiájában.⁴⁷ A jelentős létszámihiányra reagálva, technológiai fejlesztésbe kezdett a városi rendőrség. Céljuk, hogy a várost ne lehessen megközelíteni és elhagyni ellenőrzés nélkül. Ehhez a környező települések is csatlakoztak, támogatásukról biztosították a városi rendőrséget. Nem titkolt céljuk, hogy az utazó bűnözők elleni harcban használják fel ezt a rendszert.

⁴⁴ <http://www.nepszava.hu/default.asp?cCenter=OnlineCikk.asp&ArticleID=1035675>

⁴⁵ 2008 május

⁴⁶ <http://www.mno.hu/portal/554871>

⁴⁷ <http://index.sopronnet.hu/hirekv.asp?id=3391>

Ez azonban számomra kísértetiesen hasonlít az USA, fent kifejtett példájára, a digitális dossziékkal kapcsolatban, amire ott még nem született egyértelmű jogi lépés. Ismerve a Magyar jogszabályokat, meglepőnek tartom ezt a kezdeményezést, bár személy szerint maximálisan támogatom. Arra azért kíváncsi lennék, vajon milyen módon tudták ezt az indítványt végigvinni, legális keretek között.

Ugyancsak ebben a hónapban, de már Budapesten merült fel egy újabb ötlet, ami felkeltette a figyelmemet és szintén maximálisan támogatni tudom, ugyan úgy ahogyan a budapesti lakosság nagy része is, akik szavazatukkal támogatták a felvetést valamint a közvélemény-kutatást, amit a BKV, honlapján indított el.⁴⁸

Ennek lényege, hogy a tömegközlekedési eszközökön, jelen esetben a Combino villamosokon, térfigyelő kamerákat telepítsenek, amik a rongálásokat rögzítik, így bizonyító erejű felvételeket szolgáltatassanak az intézkedő rendőrök számára. Sajnos sok jogi kétely merült fel, bár a cikkben és a hozzászólások közt is találkozhatunk már élő példákra való hivatkozást⁴⁹ amik a rendszer létjogosultságát támogatják.

Ez a rendszer Angliában ugyancsak üzemel és személyesen is tapasztaltam, hogy valóban nagy hatékonysággal. Egyrészt elenyésző a rongálás mértéke a tömegközlekedési eszközökön, valamint a vasúton, de abban az esetben, ha ez meg is történik, a napi sajtóban biztos publikálásra kerül. Sajnos már nem emlékszem pontosan a dátumra, mivel még elmúlt esztendőben találkoztam a hírrel az egyik elismert napilapban a „The Sun”-ban a címlapon, egy fiatal fiú képével, akit a rendőrség keresett és az egyik vonat IP kamerája rögzítette, amint „grafiti” művészetét gyakorolta az ablakokon. A rendőrség ez úton kérte a lakosság segítségét, az elkövető felderítésében, hogy abban az esetben, ha valaki ismeri, jelezze a legközelebbi kapitányságon. Pár nappal később ugyanebben a napilapban, már egy belső oldalon, a rendőrség köszönetét nyilvánította az ügyben a lakosságnak, az elkövető felkutatásában nyújtott segítségükért.

A zárt láncú kamerarendszereknek (CCTV) van még egy, sokkal eltérőbb felhasználási területe is, ami egyáltalán nem sért semmilyen személyiségi jogot. Valójában, és ez ugyancsak egy üzemben lévő rendszer, nem személyeket figyelnek ezek a kamerák, hanem természeti jelenségeket, változásokat.⁵⁰ Ebben az esetben árvízi védekezésről van szó. A Duna, magyarországi alsó szakaszán telepítésre került IP kamerák a folyó vízjárását figyelik. A nap 24 órájában, négypercenként készítve egy felvételt ellenőrzik a Duna aktuális vízállását. Ez a rendszer egy határokon átívelő, az EU által is támogatott, jelenleg kiépítés alatt álló rendszer része, ami nagy örömeinkre, honi kezdeményezésre indult útjára.

Ez a kezdeményezés maximálisan az értékek megóvását és a szakemberek költséghatékonyabb és gyorsabb munkáját támogatja. Szép példa ez a CCTV-k alkalmazására minden egyéb jogi aggály nélkül.

Fenti példákban különféle alkalmazási lehetőségeket láttunk a CCTV-kel kapcsolatban, amikben az olvasó, vagy az utókor fog majd csak bíraskodni, hogy jó volt-e szabad volt-e, valóban hatékony volt-e. Ez a terület a biztonságtechnika ágazatán belül igen dinamikusan fejlődik napjainkban. Nem csupán a technika korlátai dőlnek meg nap, mint

⁴⁸ http://bkvfigyelo.blog.hu/2008/04/06/kamerat_a_combino_villamosba

⁴⁹ A miskolci buszokon, már évek óta üzemelnek kamerák.

⁵⁰

nap, de az új törvények, amik a közelmúltban születtek, ugyancsak vizsgáznak minden pillanatban, amikor egy újabb, addig előre nem látott kérdés, vagy esemény merül fel, következik be.

Tényként el kell ismernünk, hogy az új évezred urbanizációs robbanása és annak minden konfliktusa új kihívásokat jelent a nemzetek számára, amire válaszolni kell. Mindenki saját biztonságára és értékeinek megóvására törekszik a veszélyeztetettség ellenében.

Erre a veszélyre, a terrorizmusra volt válasz az Anti-terrorism, Crime and Security Act 2001 Angliában. Nagyon sok olyan hozománya van ennek a törvénynek, ami mind a mai napig éles vitákat vált ki szerte a világon.

Fenti törvény határozta meg azokat a vagyoni védelmi törvényeket, amiket esszémben részben kifejtettem. Új tagolási rendszer jött létre, új kihívásokkal és elvárásokkal. Lényegében teljesen új, addig még soha nem alkalmazott alapokra helyezték a modern társadalom értékeinek megóvását.

Ez sok emberben örömet, de annál több emberben riadalmat váltott ki. Sokan vannak, akik örülnek és már haszonélvezői a nagyobb és részletesebb ellenőrzésnek, a hatékonyabb bűnmegelőzésnek, valamint a bűntények felderítésének. Egyet azonban nem szabad elfelejtenünk. G Orwell gondolatai pontosan 60 évvel ezelőtt egy kommunista rémképpel riogatta az akkori kapitalista nyugatot, miszerint a vörös hatalom, mindenre rá fog telepedni és elnyomja a kreatív nyugatot.

Az én véleményem az, hogy az író nem a „keleti blokkból” féltette inkább a nyugatot, hanem az embert, saját gyarlóságától és hatalomvágyától embertársai felett. Addig, amíg nem fordul az ellenőrzés megfigyelésbe, addig ezek a törvények a rendet, a nyugalmat és a tisztességes, becsületes élhető világot fogják szolgálni. Abban az esetben azonban, ha a mérleg nyelve átbillen, akkor ismét egy totalitárius diktatúrában fogja magát találni a társadalom, ahol kevesek mondják meg sokaknak, hogy mi az, amit szabad és mi az, amit kell.

A magyar jogalkotás és szabályozás tekintetében a fenti joggyakorlat mintaként, de sablonként nem tölthet be szerepet, véleményem szerint. Magyarországnak is reagálnia kell a folyton változó környezetre, az új kihívásokra. Az „2005. évi CXXXIII. törvény a személy-és vagyoni védelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól” című törvény jó kísérlet volt erre, de nem mindenre adott választ. Sok olyan kérdés maradt nyitott, ami jelenleg a fejlesztés, a változás gátja lehet. A világ a specializáció felé tendál és ebben a törvényben, ez nem ütközik ki egyértelműen.

Célszerű lenne, az igazolványok szektoronkénti differenciálása brit példa alapján, de amint azt előzőekben már többször kiemelttem, a honi viszonyoknak megfelelően. A kodifikátorok feladata lesz majd, hogy megfelelő kereteket biztosítsanak a hazai vagyoni védelem számára is, bár ahogyan azt Isépy Tamás is megfogalmazta írásában,⁵¹ hazánkban, a rendszerváltozás óta, - napjainkig is - rekord mennyiségű törvény születik, ami dicséretes, a probléma csupán az, hogy ezek nagytöbbsége rövid idő elteltével módosításra, kiegészítésre szorul, mivel a nagy tempó, az alapos és előrelátó tervezés gátja.

A jó, és alaposan átgondolt törvényekre viszont mindig is szükség lesz, ahogyan azt Arisztotelész is megfogalmazta:

„...az egész életben szükségünk van törvényekre, mert az emberek legnagyobb része inkább a büntetésnek, semmint az erkölcsi kötelességnek engedelmeskedik.”

⁵¹

Jogrend és Jogalkotás a rendszerváltozás tükrében (www.magyaraszemle.hu/szerzok/author_103)

Mellékletek:

1. **Pont:** Kimutatás a Magyarországi igazolványok tekintetében⁵²

SZVMSZK LÉTSZÁMSTATISZTIKA

2008. május 06-ai állapot

Szerveze t	Egyéni vállalkozó k Aktív	Egyéni vállalkozó k összes	Igazolvány os Aktív	Igazolvány os Összes	Társas vállalkozáso k Aktív	Társas vállalkozáso k Összes
Budapest	328	415	15 124	17 339	1070	1 179
Baranya	508	514	3 048	3 181	110	111
Bács- Kiskun	247	265	4 062	4 707	111	114
Békés	280	291	2 510	2 645	59	59
Borsod- Abaúj- Zemplén	387	472	4 794	8 641	127	173
Csongrád	352	597	2 915	3 234	81	132
Fejér	379	404	4 878	5 149	113	132
Győr – Moson - Sopron	260	321	4 016	4 124	95	110
Hajdú- Bihar	773	1 007	4 108	5 052	142	171
Heves	217	225	2 607	2 943	63	77
Jász- Nagykun- Szolnok	300	350	3 234	3 499	78	89
Komárom - Esztergo m	278	317	3 356	3 776	103	108
Nógrád	376	451	1 978	2 869	26	34
Pest	354	426	14 701	17 180	471	607
Somogy	269	331	3 311	5 220	68	77
Szabolcs – Szatmár – Bereg	548	647	3 125	5 281	75	112
Tolna	127	146	1 882	2 062	48	54
Vas	299	308	2 013	3 107	44	61
Veszprém	676	862	3 285	5 376	75	83
Zala	234	251	2 097	2 806	58	66
Σ	7 192	8 600	87 044	108 191	3 017	3 549

Mindösszesen:

Aktív: 97 253

Összes: 120 340

2. **Pont:** Kimutatás a Brit vagyonőr-igazolványok tekintetében:

⁵²

Forrás: <http://www.szvmszk.hu/letszamstat>

Az alábbi táblázat segít megérteni és átlátni, az előző fejezetekben leírt engedélyek gyakorlati jelentőségét és elterjedését: (a táblázat a 2008. 04. 03.-i frissítést tartalmazza)

Cash & Valuables in Transit (Pénz és Értékkíséreti Engedély)	
Kiadott engedélyek száma	12,590
Érvényes engedélyek száma	10,616
Bevont engedélyek száma	34

Close Protection (Személyi testőrök)	
Kiadott engedélyek száma	5,317
Érvényes engedélyek száma	3,404
Bevont engedélyek száma	27

Door Supervisors (Portás)	
Kiadott engedélyek száma	210,077
Érvényes engedélyek száma	94,713
Bevont engedélyek száma	3,260

Key Holding (Kulcs őr)	
Kiadott engedélyek száma	n/a
Érvényes engedélyek száma	97
Bevont engedélyek száma	5

Public Space Surveillance (CCTV) (Közterület Felügyelő)	
Kiadott engedélyek száma	22,260
Érvényes engedélyek száma	11,850
Bevont engedélyek száma	141

Security Guarding (Biztonsági őr)	
Kiadott engedélyek száma	172,693

Érvényes engedélyek száma	121,412
Bevont engedélyek száma	4,744

Vehicle Immobilisers (Parkoló-őr)	
Kiadott engedélyek száma	4,192
Érvényes engedélyek száma	1,240
Bevont engedélyek száma	10

Hivatkozások:

http://www.the-sia.org.uk/home	Az SIA oldala
http://www.szvmszk.hu/	Az SZVMSZK oldala
http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2001/ukpga_20010012_en_1	The Private Security Industry Act 2001
http://www.the-sia.org.uk/home/about_sia/legislation/psia.htm	Link-gyűjtemény a törvénymódosításokról és az engedélyek jogi szabályozásairól
http://www.the-sia.org.uk/home/licensing/stats_2.htm	Statisztikák UK
http://www.szvmszk.hu/letszamstat	Statisztikák HU
http://www.epalya.hu/tanulas/okj_megjelenit.php?okj=52891901	19/2001 (X.10) BM rendelet az egyes szakmai és vizsgáztatási követelmények kiadásáról szóló 38/1997. (VI.27) BM rendelet módosításáról
http://www.szvmszk.hu/node/2	24/1998. (VI. 9.) BM rendelet
http://www.magyar szemle.hu/szerzok/author_103	JOGREND ÉS JOGALKOTÁS A RENDSZERVÁLTOZÁS TÜKRÉBEN
http://www.nepszava.hu/default.asp?cCenter=OnlineCikk.asp&ArticleID=1035675	Bekamerázza Washington a belbiztonsági minisztérium
http://bkvfigyelo.blog.hu/2008/04/06/kamerat_a_combino_villamosba	Kamerát a Combino villamosba
http://www.the-sia.org.uk/NR/rdonlyres/6C74222D-A364-4481-A8FD-536ECE6A2258/0/sia_security_at_events.pdf	

Security at events
Guidance on the Private Security Industry Act 2001

Tartalomjegyzék

Bevezetés	1.
1. fejezet	2.
<u>Törvényi szabályozások</u>	
<u>A hazai törvényi szabályozás rövid áttekintése.</u>	
• Misszió	
• Történelmi háttér	
• Felügyeleti szervek	4.
• Jogkorok	5.
<u>A Brit törvényi szabályozás rövid áttekintése</u>	6.
• Misszió	
• Történelmi háttér	7.
• Felügyeleti szervek	8.
• Jogkorok	9.
2. fejezet	11.
<u>Képzések rendszere</u>	
<u>A hazai vagyonvédelmi képzések rendszere, szabályozása, követelményei</u>	
<u>A Brit vagyonvédelmi képzések rendszere, szabályozása, követelményei</u>	13.
3. fejezet	18.
<u>Statisztikák</u>	
<u>Statisztikai adatok a magyarországi vagyonőr-igazolványok használatával kapcsolatban</u>	
<u>Statisztikai adatok a Brit vagyonőr-igazolványok használatával kapcsolatban</u>	20.
4. fejezet	23.
<u>Etikai vétségek, szabálysértések</u>	
<u>Engedély nélküli, illetve érvénytelen igazolvánnyal való munkavállalás következményei Magyarországon</u>	
• Felügyeleti eszközök, rendszerek:	23.
<u>Engedély nélküli, illetve érvénytelen igazolvánnyal való munkavállalás következményei Nagy-Britanniában</u>	24.
• Felügyeleti eszközök, rendszerek:	25.
5. fejezet	28.
<u>Összegzés</u>	
<u>Végkövetkeztetés, a felsoroltak összegzése, javaslat a jövőbeni átalakításokra</u>	
<u>Mellékletek</u>	32.
1. <u>Pont:</u> Kimutatás a Magyarországi igazolványok tekintetében	
2. <u>Pont:</u> Kimutatás a Brit vagyonőr-igazolványok tekintetében:	33.
<u>Hivatkozások</u>	35.
<u>Tartalomjegyzék</u>	37.